

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-határon petít sor egyszer 20 fillér.
minden következőnél 15 fillér.

NYITÁR SORA 40 FILLÉR.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szerda, június 11.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A szeretet háza.
- A képviselőház ülése.
- Terméskilátások Aradmegyében.
- Lenovics József temetése.
- Aradmegyei kereskedők az adóemeléssel ellen.
- A borosjenői petíció.
- A kolozsvári tiltakozó gyűlés utóhangja.
- A makói szerelmi dráma.
- Botrányok az aradmegyei iskolákban.
- Egy közveszélyes őrrült gondnokság alá helyezése.
- Metianu ércak Aradon.
- Érettségi a főreáliskolában.
- A Minorita-templom toronyórája.
- Fegyelmi egy főbíró ellen.
- Egy király, akinek nincs pénze.
- Csarnok: Történetek egy ócska paradicsomban. Írta: Hevessi Jenő.

A szeretet háza.

Arad, június 10.

Arad kulturális és humánus intézményei között csöndesen, észrevétlenül dolgozik egy zártkörű szövetség: a szabadkőmives-páholy. Nem tart zajos üléseket, nem számol be munkásságáról a nyilvánosságnak, tagjai nem kürtölik világáig együvé tartozásukat: az intézmény mégis jelen van mindenütt, ahol fenkölt eszmékből alkotások épülnek, ahol az emberiség boldogulására alapot lehet rakni a szeretet kövéből.

Az aradi szabadkőmives-páholy ajánlatot tett a városnak, hogy adjon egy darab telket neki, amelyen állandó hajlékot

építhet, iskolát a szabad eszmék tanának, templomot a béke vallásának.

A szabadkőmives-páholy pénzt ígért a telekért, mert tradíciója arra oktatja, hogy *ne kérjen, csak adjon*; mert hivatásának egész fenkölttségével arra törekszik, hogy működése diskussió, nyilvános vita tárgyát ne képezze soha.

Nos, Aradváros közönsége ezt a pénzt *nem fogadhatja el*.

Talán ellentétbe jövök a szabadkőmives eszmék irányelveivel, amikor itt egy lap élén szóvá teszem ezt az ügyet, de úgy rendeli, úgy sugja egész bensőm, hogy Arad városának nem szabad egy fillért sem elvenni abból a kincses tárból, mely a szabadság, a béke, s az egyedül boldogító és egyesítő szeretet birodalmának megteremtésére törekszik.

Sajnos, az idők kereke a reakció kocsiján döcög Magyarországon. A latifundiumok nagy urai testük egész kolozsusával, hatalmuk minden kiméletlenségével végig terpeszkednek a demokrata társadalmon. Egy reverendás párt a felekezetek közötti egyenlenségen dolgozik; végig szánt lelketlen kézzel a hazán, s gyűlölködő osztályokra szaggatja annak fiait, mert a becsülést nem *értéke*, hanem a *hite* szerint adja meg az embernek.

A szabadkőmives intézmény *ennek* az irányzatnak képezi merő ellentétét. Mert arra törekszik e zajtalanul működő szövetség, hogy minden embert, bármilyen vallás szabályai szerint tiszteli is az istent, bármilyenek is politikai meggyőző-

dései, testvérének tekintse, s szeretettel vezesse a tökéletesedés útján.

Arad emberbaráti egyesületeinek legnagyobb része a szabadkőmives páholyban nyerte születéséhez az impulzust. *Az árvaház, a polgári menház, a szegény tanulókat segítő egyesület*, és még számos más jótékony és hazafias intézmény ott találta meg kiindulásának pontját a szabadkőmives páholyban, mely most egy állandó hajlék alapításának egyengeti útját.

Városunk hazafias, nemes lelki javakban gazdag közönsége nem állíthat akadályokat e törekvés elé.

A tanács, úgy értesülünk, azt javasolja a holnapi közgyűlésnek, hogy a város a kért területet ingyen engedje át a páholyoknak; de azt kikötni véli, hogy a szövetségnek esetleges feloszlása után a telek, a ráépített palotával egyetemben a város tulajdonába szálljon vissza.

Mi a magunk részéről a mennyire méltányosnak és liberálisnak találjuk a tanácsbeli javaslat első részét, annyira fölöslegesnek, sőt méltánytalannak véljük azt, hogy a szóbanforgó telket kikötések, feltételek és aránytalan viszontszolgáltatások árán engedjük át annak az egyesületnek, melynek rendeltetése az emberszeretet és kultúra ápolásában domborodik ki, s mely esetleges feloszlása idején bizonyára nem üzérkedési, hanem kulturális céloknak szentelné hajlékát.

Megvagyunk győződve, hogy Arad város közgyűlésének holnapi határozata méltó lesz a képviselőtestülethez, és méltó a

TARCA

Napszámban.

(Faragó Rezső verses-könyve.)

Írta: Somogyi Gyula dr.

Ime, egy vidéki versíró mutatja be első zsengeit egy kedves kötetben. Távolabb állók talán első pillanatban idegenkedéssel fogadják mert a versszerző urak általában rossz hírben állanak, pláne ha vidéken vannak, de mi, aradiak, kik ismerjük az író kvalitásait, szívesen és melegen üdvözljük az ifju *poétát* — s nem verseket firkáló bukott diákok — a zsengek szerény bemutatójában.

Mi tudjuk róla, hogy csakugyan *napszámban* dolgozik. Ujságot ír, híreket gyűjt, riportot készít, vezeti titkári minőségben egy derék és hasznos egyesület komplikált ügyeit s ily szerepében élet-halál harcot folytat az agráriusok ellen, a mellett ráér melegen érezni és megkapó, szelíd versekben kiönteni, a mi szívet nyomja.

Mióta aztán e lap kötelékébe tartozik, kiváló aktuális poétának bizonyult, kinek eimés ötletei, sziporkázó, fürge szelleme, de egyúttal szigorú erkölcsi öntudata nagyban fölbresztik minden körben a rokonszenvet *Forgács* vasárnapi rekriminációi iránt. Ezeket tudva, alig le-

het kételkednünk, hogy az új verskötet általánosabb érdeklődést fog kelteni s ki első versét olvassa, a többi sem hagyja majd olvasatlanul. Hisszük ezt azért, mivel a versek mind tartalmak. Nem langy érzések, henye szóvirágok tarka-barka egyvelegei, hanem egy világos fő, józanon megfigyelő és ítélő ember benyomásából eredtek.

A benyomások azonban nem hagyják érintetlen Faragó Rezső szívét. Megéreztetni velünk is verseiben, mi kedves és mi kellemetlen, mi tetszik s mi nem tetszik neki. riol valami nem tetsző, ott fájdalom fogja el, mely nem panaszkokkal, sem sóhajokkal könnyít, hanem humorral s néhol maró szatírával. Humor és szatíra e két elem dominál a mi ifju költőnk verseiben.

Már a bevezető költemény alaptonusából tisztán emelkedik ki Faragó egyéniségének az imént érintett sajátossága. *Rákosi* Jenőt aposztrofálja, hogy fedezze őt fel. A gunynak itt kettős iránya van. Gunyolja a mindenáron tehetségeket felfedezni iparkodó író kapacitásokat, kik felfedező útjaikon annyiszor megtévedtek, s gunyolja azokat a hitványabb kaliberű lantosokat, a kik egy ismertebb író óvó és védő fedezete alatt s meg nem érdemelt pártfogása mellett törnek a halhatatlanság felé. Higyjük el, hogy Faragót fájdalmasan érintik az ilyen hitványságok s maga magát szem-

behelyezve afféle versenytársaival, joggal hangoztathatja:

„Nagyságos ur, a világot se higgye,
Hogy a hiúság ejtett volna meg.
Olcsó babérra vágyva, magatellen
Nem kusznék soha a hirnév falán.
Csak az a hit biztatja gyöngye lelkem:
Hogy élni — nekem is szabad talán
Es ez a hit nem hágy el, hasztalan.
Fedezzenek fel, nagyságos uram.

Maróbb a szatíra e részletben:

A publikum érthetlen kedve-kénye
Sok érdemtelent fölibém emelt;
Pedig olyiknak nem volt más erénye,
Mint hogy egy jó fölfedezőre lelt.
Nem volt szavában érzés, ötlet, eszme,
De fölfedezték, mert ez így szokás —
Nagyságos ur ha engem felfedezne,
Az lenne a szenzációs fogás.

Ezek és hasonló elmés ötletei valóban sikerült, s az eredetiség igaz bájával ható részletei a verskötetnek.

Faragó közreadott verseinek jó részét alkalomhoz szabta, magyarán mondva: alkalmi

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

szőnyegen levő ügysző. Magukat tisztelik meg a város atyái, ha az ilyen ideális, nemes célokat szolgáló ügyekben nem engedik a tanácssterembe a kalmár szellemet, hanem ezuttal is oda ajándékozzák a szükséges telket a szabakómives páholynak minden kikötés és ellenszolgáltatás nélkül.

Az emberszeret kapja azt, amit a szabakómiveseknek ad a város.

* *

Mandátumok sorsa. A képviselőház állandó igazgató bizottsága ma délelőtt 10 órakor *Szentiványi* Árpád elnöklete alatt tartott ülésében *Láng* Lajos csacai és *Thorockay* Miklós gróf dévai megbízólevelét rendben találta s a képviselőket a harminc nap fenntartásával igazolta. *Udvarny* Ferenc zirci mandátuma több formai kifogás alá esik, mivel a megbízólevelében az egyik ajánló neve nincs kitüntetve, továbbá a szavazatszedő bizottságoknak a záróra kitűzésére tett intézkedései nem tűnnek ki. *Udvarny* Ferenc megbízólevelét ennek alapján az első számú bírálóbizottsághoz utasította a bizottság. Foglalkozott továbbá a bizottság avval az eléje utalt kérdéssel, vajjon az *Enyedy* Lukács mandátumának megsemmisítése folytán megürült tápéi kerületben elrendelendő-e a vizsgálat arra nézve, hogy előfordult-e a nagymérvű etetés- és itatás, vagy vesztegetés, a mely indokoltá tenné a kerület képviselőküldési jogának felfüggesztését. *Belitska* Béni előadó referálása alapján meggyőződött azonban a bizottság, hogy az ügyre nézve a kuria az iratokat hiányosan küldte át s oly fontos okmányok, mint a kérvény, ellenkérvény és a vizsgálati jegyzőkönyv hiányzanak s ezért konstatálta, hogy ez iratok kézhez vétele előtt határozatot nem hozhat.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 10.

Miként rajzás idején a méhek, oly sűrű csoportokban szállingóztak be a képviselők ma a Házba. A folyosókon egész délelőtt eleven volt az élet és folytonos a zsongás. A delegációs szünet után mindenki áhította a Ház levegőjét a nagy vakáció előtt. Vagy hogy talán bucsuzkodni jöttek a Sándor-utcai palotába?

költevényeket írt. Az ily versekről már Goethe is megmondta, hogy a legjobbak — de csak, ha igazán szolgálják az alkalmat, melyre készültek. Ebben az irányban nincs mit szemérem hányunk versíróknak. Alkalmi dolgai jobhára sikerültek. A nyári muzsa, a proletár jól mulattatták a közönséget annak idején, mivel nem hemzsegnek laposságoktól s a gondolat menet, a helyzet-rajz elég élénk bennök.

Bizonyos helyzetek kiszínezésében, a karakterek rikító kidomborításában nagyon ügyes a mi ifju poétánk. A mese a *kőlakókirályról* s az *elefánt dala* ily genreből a legjobbak közé sorolhatók. Mosoly nélkül senki sem fogja olvasni utóbbinak eme strófáját:

Az eleánt olyan állat,
A mely voltaképp számár.
A menyország kapujánál
Szürke strázsa, föl- s lejár,
A kulcslyukon benézhet, de
Soha oda nem mehet be,
Rózsák közé tulipánt:
Nem való az elefánt.

Ezeket az élesebb megfigyelésre való ügyes verseket komolyabb tartalmuak váltják fel. Érzelmes és szép a *Nyilasi emlékére* írt költemény s a többiekben is, a hol a titkolt szerelemnek

A miniszteri ajtó kilincsét egyik képviselő adta át a másiknak: valami ajándékot kell vinni a kerületnek.

A teremben pedig ugyancsak nyári hangulat uralkodott. Vidám zajongás közben referált egy egész ezred előadó, a kiket a kedélyes honatyák megéljeneztek.

A javaslatokhoz azonban senki sem szólott és így a napirendet hamarosan kimerítették.

Holnap majd annál több beszéd hangzik el: az interpellálók kapnak válaszokat.

Az ülés előtt és után egyébről sem beszéltek egyébként, mint a Bécsből terjesztett *válsághírekről*. De a németnek ezuttal még köve sem hitt el senki semmit. *Szell* Kálmán miniszterelnök állig begombolkozott, Csupán *Apponyival* tárgyalt. Annyit azonban illetékes és a miniszterelnökhöz közel álló képviselők határozottan kijelentették, hogy *válság nincs*.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: *Apponyi* Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László, *Fejérváry* Géza báró, *Plósz* Sándor, *Darányi* Ignác és *Láng* Lajos miniszterek.

Elnök bemutatja a beérkezett irományokat. *Szell* Kálmán miniszterelnök benyújt egy szepesmegyei és egy gácsországi község között levő határvitáról szóló jelentést és a horvát regnikoláris bizottság tavalyi jelentéseit terjeszti be.

Lukács László pénzügyminiszter az 1899. évi közösügyi zárszámadás végleges leszámolása szerint Magyarország terhére mutató tartozás fedezéséről javaslatot terjeszt be.

Szentiványi Árpád az állandó igazgató bizottság elnöke a tápéi mandátum tárgyában hozott ítélet megvizsgálására, illetve erre vonatkozó intézkedésre újabb 8 napi határidőt kér, mert a bizottság eddig nem volt határozatképes.

Szederkényi Nándor sürgősen utasíttatni kéri a bizottság tagjait, hogy pontosan teljesítsék kötelelességeiket.

Szentiványi Árpád védi a bizottságot.

Felkiáltások: Ez kötelelességmulasztás! Helytelen dolog!

Münnich Aurél személyes sértésnek tekint a kötelelességmulasztás vádját s azt visszautasítja, mert mindig teljesíti kötelelességét, úgy a ő, mint a bizottság többi tagjai.

Elnök kijelenti, hogy itt kötelelességmulasztásról szólni sem lehet. A bejelentést *Szentiványi* az ő felszólítására tette.

Novák József előadó betérjeszti a *Temes-Béga* szabályozásról szóló jelentést.

Molnár József előadó a zárszámadási jelentést terjeszti be.

Belitska Béni előadó bejelenti, hogy *Láng*

akad egy-egy fájóbb hangja, sok kedves helyet találunk.

Az elmondottakból a következőt levonva, úgy hisszük, hogy a ki *Faragó* verseit elolvassa, élvezetes perceket szerez magának. Kezdő versírónak nagy erkölcsi siker, ha verseit nem találják üreseknek, untatóknak, legyen bár, hogy fogyatkozás vagy hiba is van bennök.

Az objectív bírálat, melyre inkább törekedtünk, mint az égis felmagasztalásra, nem hunyhat szemet azok fölött sem. Így, a jövődőt tartva szem előtt, nem mellőzhetjük el *Faragó* két dologtól óvnunk. Verselési könnyedsége itt-ott modorosságra ragadja, mint pl. bizonyos verssorok céltalan ismétlése; továbbá, szórványos darabjait kötetbe fogva össze, nem gyakorolta a szigorú kiválasztást. Egy-két gyöngébb versét könnyen pótolhatta volna újabb, sokkal jobbal.

Ez észrevételünk nem annyira gáncs, mint utbaigazítás a jövőre nézve. S ha már a jövőről beszélünk, az azt mutatja, hogy bizunk *Faragó* Rézsol költői sikereiben, mert az első zsenyéje is igazi hivatást, megfelelő tehetséget és nemes, tiszta erkölcsi érzületet árukt el. Ezek pedig napjainkban igen-igen kiváló, de annál ritkább költői tulajdonok.

Lajos (Eljenzés) és *Thorockay* Viktor gróf mandátumait ideiglenesen igazolták. *Udvari* Ferenc mandátuma kifogás alá esik és a b) pont alá sorozták.

Kristóffy József betérjeszti *Hidvég* és *Remeteszeg* megszüntetéséről és *Maros-Tordamegyéből* *Marosvásárhely* városához való csatolásáról szóló jelentést.

Neményi Ambrus előadó betérjeszti a műegyetem pótépületéről szóló jelentést és a *kvótajelentést*.

Rabár Endre a *Kubik* Béla és *Rátkay* László mentelmi ügyeire vonatkozó jelentéseket terjeszti be.

Következett a napirend.

Fassio Tódor előadó javaslatára egyhangúlag elfogadták a képviselőház 1901. évi számadásait.

Rabár Endre előadó javaslatára elfogadták a mentelmi bizottság javaslatát, mely szerint *Horváth* Gyula mentelmi joga a szolnoki választás folyamán nem sértetett meg.

Hegedüs Lóránt előadó javaslatára vita nélkül fogadták el az 1893. évi IV. t. cikk 14. §-ának kiegészítéséről szóló javaslatot és *Sopron* városának házadómentessége tárgyában benyújtott jelentést.

Végül ugyancsak vita nélkül fogadták el a miniszterelnök jelentését a konsuli illetékek szabályozásáról.

Elnök a holnapi mentelmi ügyeket és az interpellációkra adandó válaszokat tüzi ki.

Ezzel az ülés véget ért.

TÁVIRATOK.

A delegáció utolsó ülése.

Budapest, június 10. A magyar delegáció ma délután 4 órakor tartotta utolsó ülését, melyen az összes határozatokat végső szerkezetükben elfogadták. Végül *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter a király nevében és parancsából elismerését fejezte ki a delegáció működéséért, majd a közös kormány nevében mondott köszönetet. *Andrássy* Gyula gróf elnök megköszönte az elismerést, ezzel az ülés a király lelkes éltetése mellett véget ért.

Ferdinánd a cárnál.

Pétervár, június 10. A *Journal de St. Petersbourg* mai vezércikkében azt írja: A bolgár fejedelem kedden *Peterhofba* érkezik, ahol a cár vendége lesz. Korábbi látogatásai alkalmával *Ferdinánd* fejedelem legszivesebb fogadásban részesült a cári udvarnál. Oroszországban nagyon méltányolják állandó fáradozását, amelylyel fenntartani és megerősíteni igyekszik az orosz néppel egyesítik. E kapcsolatok megerősítéséhez hozzájárult az egész nagy történelmi múlt, továbbá a faj és a vallás közössége. *Ferdinánd* fejedelemnek újra alkalma lesz konstatálnia, hogy megvannak még azok az érzelmek, amelyeket személye Oroszországban kelt és azok az érzelmek, a melyeket az orosz nép *Bulgária* iránt táplál, amelynek jólétét és virágzását szívből kívánja.

Békekötés után

Durban, június 10. *Schalk* *Burger* felhívást intézett a koncentrációs táborokban lévő burgherekhez, amelyben felszólította őket, hogy a multat feledjék és bocsássák meg s dolgozzanak a többiekkel a szabad, dicső brit lobogó alatt.

Az anarkisták ellen.

Washington, június 10. A képviselőház 175 szavazattal 38 ellenében elfogadta az anarkisták ellen irányuló törvényt. Azt az indítványt, hogy töröljék azt a rendelkezést, amely idegen nagykövetek és követek meggyilkolására halálbüntetést szab, elvetették.

Terméskijátások Aradmegyében.

(Biztató előjelek az aratásra.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Június hónap a legfontosabb időszak a termés fejlődésére, érhető tehát, hogy ezekben a napokban a gazdálkodó és kereskedő egyaránt lázas érdeklődéssel viselkedik az ország gabonatermelő vidékének hozama iránt.

Az alföld végtelen rónáin, beláthatlan sikjain virágzó buzafejeket simogat az alkonyi szellő. A gazda remegve lép minden nap a bársonyos színű, hullámos táblák közé s aggodalommal lesi, nem tett-e kárt az idő, vagy valami haszonrontó féreg a kenyeret termelő vetésekben. Naponta megújul ez a rettegetés s ha a gazda szeme nem vesz észre nagyobb bajt, buzgó folház fakad szíve mélyén az egék Urához, hogy óvja meg egy esztendei fáradozásának immár zsendülő gyümölcseit továbbra is és ne vegye ki a szegény munkálkodó ember szájából a legfontosabbat, a legdrágábbat: a betevő falatot.

Pár esztendeje már, hogy az aratás megcsalja a benne bizó emberek számítását. Buza, tengeri gyengén fizet, nincsen pénz, nincs forgalom s ezen a réven aztán pang a kereskedelem és az ipar is. A föld népe, a földművelő osztály épp úgy, mint a birtokosság, kezeit tördelve hangoztatja azt az általános panaszt, hogy egyre silányabb a termés, nehezebb az élet és szaporodik a közteher. A fejletlen, visszamaradó, vagy elemi károkkal sújtott kalászosok alig hozzák be a rájuk fordított kiadást s ha egy jó aratás helyre nem üti hosszú esztendők bajait, az ország nem egy vidékén inség bekövetkezésétől retteghetünk.

Ma úgy áll a helyzet, hogy *Aradmegye termése általánosságban a legjobb reményekkel biztat.* Ha a buzát kalászában nagyobb elemi csapás nem éri — a mi persze ma még a Gondviselés titka — akkép fordulhat a dolog, hogy gazdag aratással fog fizetni a föld s a terméshozam az elmúlt sanyaru évek gyenge eredményeért bőven kárpótolja a méltán elkeseredett birtokos-osztályt.

Az általános fellendüléshez, a szép reményekkel kecsegtető aratáshoz az aranyat érő június májusi eső adta meg az alapot. Az idejében elvetett mag gyorsan fakadt s buja, egészséges száratokat hajtott. Igaz, hogy az áldásból kissé sok volt s az idő hirtelen kimelegedése következtében helylyel-közzel, főleg az *aradi* határban, *rossza* kezdett mutatkozni, de ez a veszedelem nem hódított nagyobb teret s a növényben lévő buza hamar kiheverte a csapást, elannyira, hogy a gazdák általános véleménye szerint ma *jó és bő* termést ígér Aradmegye legtöbb gabnatermelő vidékén.

Mindazonáltal a buzaföldek az idén sem érintetlenek egy és más veszedelemtől. Mintegy nyolc-tíz nap óta gyakori a panasz, hogy a buza-vetésekben az ugynevezett *torzs-gomba* s a *hesszeni-légy* kisebb-nagyobb pusztítást végez. Békés- csanád- és temesmegyei gabnakereskedők, kik a *Városi-kávéház* terraszán, az aradi börzén, ma már igen sűrűn megfordulnak, panaszzolják, hogy felőlük is konstatálható a buza e két ellenségének jelenléte, nem csak Aradban. Ugy látszik, a torzs-gomba és a hesszeni légy közös csapása ez évben az Alföld buzatermelő helyeinek.

Egyébként is kritikus most az idő. Ma reggel például *erős és sűrű köd* ereszkedett a vetésekre, a melynek érezhető volt a káros hatása, délután pedig meglehetősen nagyságu *jég*

hullott. A gyakori esőzést sem szeretik már a gazdák. Pedig Medardus napján, vasárnap éjjel, bőségesen ömlött az eső és tartósan ígérkezik, talán hogy igazat adjon a közhiedelemnek, a mely Medardus napjához fűződik.

Aradban a tavaszi vetések sokkal jobbak, sokkal szebbek, mint az őszié. All ez első sorban a buzára, aztán a tengerire, mely a legutóbbi csapadékok üdvös hatása alatt gyors fejlődésnek indult, noha sok helyen visszamaradt s néhol másodsor is kellett ültetni. Ismételjük, ha nagyobb baj nem következik be, úgy a buza, mint tengeri-termésünk *meggyeszerte kielégítő lesz*, a mit megbízható helyről beszerzett s a tényleges állapotokat hiven visszatükröző adatok alapján örömmel közlünk gazdáinkkal.

Hogy katasztrális holdankint a gabnanevek egy és más fajában mekkora hozam várható, ahhoz ma még hozzávetőleg sem szólhatunk hozzá, annyi bizonyos, hogy az idén a mennyiség rendkívül divergál s feltűnő eltéréseket fog felmutatni. Adja az ég, hogy ne legyen panasz mennyiség tekintetében sem!

Aradmegyei kereskedők az adóemeléssel ellen.

(Értekezlet Gurahoncon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Sűrűn hangzanak föl az aradmegyei kereskedők panaszai a jogosulatlan és méltánytalan adókivetés ellen. A legutóbbi megye gyűlésen egy *csermői* kereskedő szóvá tette, hogy az adókiadó bizottságokban a kereskedő-osztály nincsen képviselve, a minek az a következménye, hogy a kereskedők adóját a leghelytelenebb alapon vetik ki.

A panaszok annyira általánosokká váltak, hogy azok ügyében a Gurahonc és vidékén lakó, harmadik osztályu kereseti adóval megterhelt kereskedők, szatócsok és molnárok, tegnap Gurahoncon népes értekezletet tartottak, hogy jogorvoslást keressenek az adókiadó bizottság azon sérelmes határozata ellen, melynél fogva adójukat még a múlt éviéknél is magasabb összegben állapította meg.

A gyűlésen keserű panaszok hangzottak el. Vegyes üzletet folytató kiskereskedőket külön üzleti adó, tengeri eladásért járó adó, faeladásért járó, szesz adó, tőzsde adóval terheltek meg, s az így kirótt adó, a múlt évi kivetésnél *40—120 százalékkal lett magasabb.* Voltak, a kik az előző évvel egyenlő adóra voltak előirányozva, s a tárgyaláson nem jelentek meg, mert engedményt nem reményltek. Ezek közül többekre a kincstár képviselője *pótvajaslalt terjesztett be*, (közvetlen a tárgyalás előtt) s adójukat a bizottság, az előirányozottnál *20—50 százalékkal magasabbra* vetette ki.

A kiknek üzlete a szatócs üzlet körét meghaladja, azok különböző címeken *200—600 korona* egyenes adóval lettek megterhelve, úgy, hogy évi adójuk, a mellékadókkal együtt *360—1000 koronát tesz ki.* Általános panaszként hangzott fel, hogy a felebbezéseknek a múltban soha sem volt sikere azért, mert a felszólamlási bizottság tárgyalásain csak a kincstár képviselője van jelen, ellenben a felet nem idézik be, s így a kincstári képviselő bemondásait nem cáfolhatja meg. Többben pedig azt hangoztatták, hogy amennyiben a most kirótt adót meg kellene fizetniük, úgy ezzel az üzletükben lévő tőke jelentékeny részét kellene kivonni, mi által kereseti forrásukat teljesen elveszítenék.

Végül elhatározta az értekezletet, hogy a helyzetet úgy *Beke* Károly aradi pénzügyigazgató, mint *Urban* Iván főispán és a *belügy-miniszter* előtt föltárja s támogatásukat kéri arra nézve, hogy az adókiadó bizottság határozata ne emelkedjék jogerőre.

Lonovics József temetése.

— Az Aradi Közlöny kiküldött tudósítójától. —

Dombegyháza, június 10.

Ma délután helyezték örök nyugalomra *Lonovics* József nyugalmazott csanádmegyei főispánt, az aradi és csanádi egyesült vasutak alelnökének és igazgatósági tagjának holttestét a pusztadombegyházi családi sírboltban, óriási közönség részvétele mellett.

Aradról számosan mentek ki az elhunyt tisztelői és jóbarátai közül, hogy résztvegyenek a megboldogult végtisztességén.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága d. e. 11 órakor különvonatot indított Battonyára, honnan hosszú kocsisor vitte a vasut tisztikarát, élükön *Hegedüs* László főmérnökkel. Csanádvármegye, Makóváros és több község szintén küldöttségileg vett részt a temetésen.

A diszes ércokorsó a családi kápolnában volt felállítva. Körül a kápolnában a koszorúk voltak elhelyezve, melyek körül család tagjai s óriási gyászoló-közönség foglalt helyet.

A gyászszertartást *Kun* László dr. apátkanonok végezte. *Dörner* ker. esperes, továbbá *Kunagota*, *Palota*, *Kevermes*, *Bánhegyes*, *Tornya* és *Végegyháza* községek plébánosainak segédlete mellett.

A bucsuztató ének után *Dörner* ker. esperes a következő beszédet tartotta:

Szívemben megrendülve, meghatva állok e koporsó előtt. Az isten, kié a tisztelet, a hatalom, néha a legnagyobb csapással sújt. Példa arra e koporsó. Tudjátok ki volt ő? Egy jó hazafi, jó barát, gondos családapa. Csanádmegyének két évtizeden keresztül feje, tevékenységében fáradhatlan, a községek atyja, a templomok legnagyobb jótévedője. Ő nyugszik a koporsóban. Nem dobog többet a szíve, nem hallja hálánk sóhaját.

A mióta élete párját elvesztette, egyedüli gondolata a vele való egyesülés volt. A halál kiigyenlit mindent, a halál gazdagnak és szegénynek egy. Ezen eszme vezette őt egész életén keresztül. Gazdag volt, s ha élvezte is gazdagságát, abban a nyugodt tudatban halt meg, hogy mindenkinek jótévedője volt.

Gazdagság, vagyon, az élet örömei semmit sem érnek, ez mind elvész, de egy megmarad, — az istenben való hit. Ez szerezte meg a tisztelőinek nagyrabecsülését.

Ilyen érzelmekkel bucsuzunk tőled, kedves halott. Nyugodj, pihenj, a feltámadás napjáig. Ti pedig gyászbaborult fiú, unokák, rokonok, zarándokoljatok el néha a sírjához és imádkozzatok atyátok, nagyatyátok és rokonotokért. Adj uram néki örök nyugalmat, és az örök világosság fényeskedjék néki.

A gyászbeszéd után levitték a holttestet a családi sírbolt bejárata elé, a hol ismételt bejelentés után *Meskó* Sándor dr., Csanádmegye főispánja tartott gyönyörű gyászbeszédet, elbucszatva a halottat a megye közönségének nevében és felsorolva elévülhetlen érdemeit, melyeket a megye, Makóváros, az arad-csanádi vasut és a csanádmegyei gazdasági egyesület érdekében hosszú és sikeres munkássággal kifejtett.

A beszéd végeztével a koporsót elhelyezték a családi sírboltban.

A temetésen jelen voltak: *Meskó* Sándor dr. főispán Csanádmegye nagy küldöttségével, *Návay* Lajos alispán, *Cseresnyés* János főkapitány Makó város küldöttsége élén, az aradi- és csanádi egyesült vasutak igazgatója és tisztikara *Purgly* János és *Hegedüs* László vezetése alatt, *Heinrich* Sándor az arad-csanádi gazda-

sági takarékpénztár képviselőjében, Szathmáry Gyula, Purgly László, Okolicsányi Lajos, Halász Antal, Jakabffy Vilmos, ifj. Meskó Sándor, Tókey Jenő, Lonovics Sándor, Dózsa Sámuel dr., Herbay Miklós, Schelling Sándor, Krayser Lajos, Biró Lajos, Kövér Béla, Biró Albert, André László, Molnár György, Hervay Kálmán, Pálffy István, Kardrs szárazéri mérnök, Kovács Dezső, Csanád-Palota község előljárósági nevében Brengartner Henrik jegyző és Kálmán Lajos, Groó Vilmos kir. tanfelügyelő, Szentés Vidor kir. körjegyző, Bock Róbert dr., Földesi Lajos, Szirmay százados és Jankovics felügyelő Mezőhegyesről, Gyenes Barnabás kunágotai esperes, Aukács Imre plébános, Köller Rezső stb.

Táviratban fejezték ki részvétüket: *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter, *Császka* György kalocsai érsek, *Desseffy* Sándor csanádi püspök. Az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatósága, Marcbányi-Dombegyháza, Csanád-Palota, Apátfalva községek előljárósága stb.

Koszorukat küldötték: Csanádvarmegye közönsége (krivnai Lonovics Józsefnek), az aradi- és csanádi egyesült vasutak igazgatósága (felejtethetlen alelnökének), Makó város közönsége (diszpolgárának, Lonovics Józsefnek), Csanádvarmegye tisztikara (szeretett volt főispánjának), Gyula és Irma (felejtethetlen jó atyáknak), Lonovics Sándor (szeretett nagybátyjának), Gyula és Ilus (nagybátyjuknak), Wittmann-Lonovics Margit és férje (felejtethetlen szeretett Józsinak), László és Kornélia (drága nagybátyjának halás unokái), Ilona és Lajos (kedves jó nagybátyjuknak), Nyéky-Rédl báróné (a legjobb rokonnak kegyelete jeléül), dr. Verzar Gyuláné (kegyelettel szeretett főispánunknak), özv. Purgly Lajosné (igaz részvétellel), Neményi Imre (nemesszívű jóakarójának szeretetteljes kegyelettel), ifj. Návay Lajos (kegyelete jeléül), Justh Gyula és családja, M.-Dombegyháza község közönsége, Reiszleitner Ilka, Haász Sándor, Csanádvarmegye községi jegyzői kara, Kayser-család, Battonya község előljárósága, Ignác Lajos, Tornya községe, Glatz Antal, a csanádvarmegyei gazdasági egyesület, Rédl Béla stb.

A borosjenői petíció.

(Ujabb tárgyalás a Kurian.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 10.

A kir. Kuria második választási tanácsa *Vavrik* Béla elnöklésével ma folytatónak tárgyalta a *borosjenői* kerületben megválasztott *Solymossy* Lajos báró ellen beadott petíciót, melyre nézve március hó 18-án elrendelte a vizsgálatot. A befejezett bizonyítási eljárás eredményét a *Plopu* György dr. nagyváradi kir. táblai bíró által megejtett vizsgálat alapján ma *Asztalos* Aba kuriai bíró ismertette.

A vád, amelyre a vizsgálat elrendeltetett, az volt, hogy a képviselő több oláh választónak pénzt ígért, ha reá szavaznak; az ígért összeget azután ispánja, *Baranyi* Sándorral osztatta ki.

A kihallgatott tanuk közül érdekes *Olteán* Gavrilla vallomása, aki elmondja, hogy a választás előtti éjszakán eljött hozzá a báró ispánja, s száz forintot adott neki, hogy hivatkozott *Solymossynak*. Ő a száz frtot elfogadta, megtartotta magának az egészet, és — nem szavazott *Solymossy* báróra.

Maga az ispán is kinallgattatván, *Olteán* vallomását hazugságnak mondja, s kijelenti, hogy ő senkinek pénzt nem adott.

Nicola Mitru előbb azt vallja, hogy az ispán neki is száz forintot adott; a pénzt *Olteán* példájára magának tartotta, és *Solymossy* érdekében egy lépést sem tett. Mikor azonban esküre került a dolog, remegni kezdett, s torkán akadt a szó. Arra a kérdésre, hogy mi baja van, azt felelte, hogy ő esküdni nem akar, s egész vallomását *visszavonja*, kéri azt meg nem történtenek tekinteni. Erre elbocsátották. A

többi kihallgatott tanu vagy semmit sem tud, vagy lényegtelen körülményekről ad felvilágosítást.

A vizsgálat anyagának ismertetése után *Ragályi* Lajos dr., a kérvényezőkhöz meghatalmazottja, a bizonyítási eljárás kiegészítését kéri annál inkább, mert éppen a főtanuk vallomása egymástól eltérő. Azután kifejti, hogy az ispán vallomása kétségkívül elfogult kenyéradójával és föltétlen urával szemben. *Olteán* Gavrilla vallomása, kiegészítve *Nikola* Mitrunak félelmében visszavont vallomásával, iölderíti az igazságot. Ennélfogva, ha a Kuria a pótbizonyítást mellőzné, kéri a választás érvénytelenítését.

Edvi-Illes Károly védő arra az álláspontra helyezkedik, hogy az esetben, ha *Olteán* és *Nikola* pénzt kaptak volna, nem szavaztak volna le az ellenjelöltre. Következik ebből, hogy nem kaptak semmit, s a báró nem is ígért nekik semmit. Kéri a petíció elutasítását.

Az ítéletet holnap, szerdán délben 12 órakor hirdeti ki a Kuria.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Délután: *Bánk bán*, tragédia. Ifjúsági előadás. Este: *A szókimondó asszonyság*, színmű. *Szirmai* Imre vendégfellépésével.

Csütörtök: *Flórika szerelme*, népszínmű. Disz előadás.

Péntek: *Flórika szerelme*, népszínmű.

Szombat: *Iskarióth*, dráma. Disz előadás.

* **A kis szökevény.** Ez a szökevény a mai előadásán nem *Gray Winnifred* kisasszony, hanem az összejáték s az előkelő előadási nívó volt, amely az aradi színtársulatot jellemezni szokta. A szereplők egyenként és összesen olyan alacsony rangú alakításokat és összejátékot produkáltak, hogy az egész előadás alig multa felül egy olvasó-próba kezdetlegességeit. Ezt előrebecsátottuk szándékkal, hogy megmagyarázhatjuk ebből azt az indiszpozíciót, kedvetlenséget, melylyel *Szirmai* Imre, a vendégszereplő művész, ma este láthatólag küzdött. Ugy van, — s ezen nincs is mit csodálkozni — hogy *Szirmai*nak sem kedve, sem alkalma nem volt érvényrejuttatni sokoldalú tehetségét, művészetét s hogy alig nyújtott egyetlen eleganciájánál és a sikknél, mely megjelenésével együtt jár. Nem találhatta bele magát környezetébe, amely ma mindenáron azt igyekezett kimutatni, hogy a társulat személyzete az aagol operettekkel megbirkózni nem tud. Azok a táncok, amelyeket ma este véghezvittek a színpadon, komikum-számba mennek s ebben egyik szereplő sem vethet szemére a másíknak semmit. A rendezés meg éppen nem vallott a *Polgár* Sándor scenikai tudására, pedig ő tavaly is szereplője volt ennek az operettnak. Ami az énekben és játékban jó volt, azt *Szirmai* kívül, *Békéssy* Gyula, *Polgár* Sándor és *Sarkadi* Aladár nyújtották. A többi szereplőről és az erőtlén karról kár szólni. Tekintetbe vesszük ugyanis, hogy a darabot a vendégszereplés kedvéért előrántották. (z t.)

* **Szirmay Imre utolsó fellépte.** Holnap, szerdán este *Szirmay* Imre, a Népszínház kitűnő művésze eljátsza leghíresebb szerepét, a *Szókimondó asszonyság* *Napoleonját*. Ez azon szerep, melylyel meghódította egész Magyarországot és a melylyel nemsokára tengeren túl is hódító körútra indul. *Amberg* hírneves amerikai impresszárió ugyanis szerződött a művészt egy amerikai körútra s így *Szirmay* Imre a jövő tavasszal ötven nagyobb amerikai városban be fogja mutatni *Napoleonját*. Nem érdektelenek azon körülmények, melyek közt eme szerződés létesült. *Amberg* impresszárió

meglátta a művésznak *Napoleon*ot ábrázoló arc-képét. E kép nyomán utazott Budapestre, ahol a művészt látta játszani s rögtön megtette neki ajánlatát. *Szirmay* elfogadta az ajánlatot és így jövő tavasszal Amerikában is hirt és dicsőséget fog szerezni a magyar művészetnek. A holnapi előadás egyébként — a színházi iroda szerint — disz előadás lesz az aradi püspök választásra egybesereglett román főpapok, választók és vendégek tiszteletére.

* **Ifjúsági előadás.** A holnap, szerda délután 3 órakor ifjúsági előadásul színrekerülő *Bánk Bán* ismertető előadását *Kara* Győző tanár fogja tartani. A tanulóifjúság által igénybe nem vett jegyek déli 12 órától kezdve a szülők rendelkezésére állanak.

* **Este nyolc órakor.** A színházi iroda a következő értesítést teszi közzé: Az előadások folyó hó 12-ikétől, csütörtöktől kezdve este 8 órakor kezdődnek.

* **Fedák Sári** állítólag mégis csak visszavonul a színpadtól és férjhez megy. Ezt újságolja ma egyik fővárossi lap a következő hírében: Színházi körökben erősen tartja magát a hír, hogy *Fedák* Sári bucsút mond a színpadnak. Visszavonul, mert férjhez megy, még pedig úgy, hogy mégis *grófné* lesz belőle. Hír szerint többé föl sem lép már.

* **Leszkai reform-tervei.** *Leszkay* András, a budapesti Magyar Színház igazgatója, úgy látzik, reájött, hogy azzal a módszerrel, melyet eddig követett, a fővárosban nem fog boldogulni. Ennek a felismerésére mutat, hogy a jövő szezonra nagy átalakításokat tervez a Magyar-színházban. Más lesz a színház karaktere és más kezébe kerül a vezetés. Az operettet kiküszöböli a Magyar-színház műsorából és e helyett csak bohózatokat és énekes vaudevilleket fog előadni, művezető igazgatónak pedig szerződött egy kiváló színházi szakemberünket, a kiről a Nemzeti Színház igazgató változásakor is szó esett és aki mellé segítségül új művészeti-utkári állást is rendelteszt.

A kolozsvári tiltakozó gyűlés utóhangja.

(Tompá Kálmán levele az aradiakhoz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Az aradi *Kossuth-asztaltársaság* tegnapi értekezletének meghatározó epizódja volt egy levél fölolvassása. A levelet *Tompá* Kálmán, a kolozsvári Nemzeti Színház tagja írta az asztaltársaságnak. *Tompá*, a mint ismeretes, mielőtt Kolozsvárra származott, hosszú ideig volt az aradi színház művésze; ez idő alatt egyik lelkes tagja volt az asztaltársaságnak és minden hazafias mozgalomban részt vett. Hazafias kötevényei révén mindenütt népszerűvé vált, ahol csak ismerték, s ő annyira összenőtt az aradiakkal, hogy ma, évek után is aradinak vallja magát.

Az elmúlt vasárnapon Kolozsvárott népgyűlést tartottak a *Kossuth-szobor* ügyében. Ugyanoly értelemben, mint nemrégiben az aradi *Kossuth-asztaltársaság*, tiltakoztak a főváros azon terve ellen, a melylyel a *Kossuth-mauzóleum* építésével a *Kossuth-szobor* ügyét hosszú időre el akarja odázni. A gyűlésre az aradi *Kossuth-asztaltársaság* üdvözlő átiratot küldött.

Ennek a gyűlésnek, a melyről mi bőven referáltunk, lefolyását írja meg *Tompá*. Levelenek lelkes, hazafiságtól áradó hangja jellemzi a hangulatot, a melyet Kolozsvárott a népgyűlés keltett. A levélből a következő részeket közöljük.

Lélekemelő, magasztos nap volt ez — írja *Tompá* — kedves és soha el nem felejtett aradi polgártársaim és barátaim! Kolozsvár lelkes és hazafias közönsége, mint egy varázsszóra mozdult meg, hogy minden politikát kerülve, kifejezést adjon szívében és lelkében annak a magasztos és az egész magyar nemzetet érintő hatalmas gondolatnak, hogy a nyolc év óta csendesen pihenő, halálában is hontalan *Kossuth* Lajos édes apánk méltó szobra, mely-

re gazdag és szegény egyforma félkesedéssel adta filléreit, az ország szívében lelálltassék.

Ezután leírja Tompa Kálmán a gyűlés lefolyását, s az aradi Kossuth-asztaltársaság átiratának tárgyáról így ír.

A megállapított sorrend 5-ik száma volt az aradi Kossuth-asztaltársaság üdvözlő átirata. Büszkeséggel eltelve léptem az emelvényre, hogy az én kedves aradi barátaim és polgártársaim üdvözlőt tolmácsoljon, hangoztatva és kiemelve, hogy hosszú éveken át éltem közöttük, s annival inkább büszkének érzem magamat, mert az aradi Kossuth-asztaltársaság volt az első az országban, a mely ezt a szent mozgalmat megindította.

A levélnek megkapó része ez:

De volt aztán még egy kimondhatatlanul édes, lelket és szívet örömtől megrázó jelenet a mikor *Barabás* Béla dr. országgyűlési képviselő ur a Kossuth Ferenc által küldött és okmányokkal igazolt Kossuth-poharat átadta a Kossuth-asztal elnökének. Oda tolongtak mind az öreg honvédek és kértek, hogy juttassam a poharat egy percre a kezeikhez... Bizony, bizony csak ők tudják még, hogy ki volt nekik és magyar hazáknak Kossuth Lajos. Csokolták, cirógatták az egyszerű poharat és forró könyvek hullottak rája, mintha csak az élő vagy a föltámadt Kossuth Lajosnak ruhája szégyét érintették volna...

A levél végén megemlíti Tompa Kálmán, hogy a népgyűlésen gyűjtést rendezett az aradi Kossuth-szoborra és a hevenyészett gyűjtés is közel száz koronát eredményezett.

A makói szerelmi dráma.

(Gyermekek tragédiája.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Egy rövid hír keretében megemlékeztünk már arról a feltűnést keltő szerelmi tragédiáról, a mit tegnap *Makón* két gyermek elkövetett. A szenzációs eset részleteit tudósítunk ma a következőkben írja meg:

A ludvári erdő sűrű árnyában tegnap este hat-hét óra tájban előbb lövések, majd sikolyok zaja rebtentette szét az ijedt madarakat. A csósz a hangok után haladt. Bejárta az erdőt. A sikolyok már elhangzottak és ismét némaság borult az erdőre, mikor egy korhadt fa alatt egy fiatal szerelmes párt talált, átlőtt mellel, vérző szívvél.

Nem tudtak beszélni. A leánynak még mozgott az ajka, de szavát nem lehetett érteni. A csósz segítségért futott a közeli állomáshoz. De a segítség későn érkezett. A leány is, a legény is halott volt már.

Megállapították, hogy a leányi *Galamb* Viktornak hívják, a legényt pedig *Nagy* Jánosnak. A leány alig tizenhét esztendő, a fiú állán pedig még ki sem pelyhedzett a szakáll, még sor alatt sem állott.

A fiú mellett hevert a revolver, amivel előbb a leányt, majd önmagát lőtte agyon. Mindkét lövés halálos volt.

A fiatal szerelmespár együtt szolgált egy makói birtokosnál.

A fiú halálosan beleszeretett a szép leányba, aki szintén nem idegenkedett ugyan a fiútól, de azért más legénynek is viszonozta a forró tekintetét. Ez fájt *Nagy* Jánosnak olyan nagyon, hogy a legvégsőre határozta el magát.

Tegnap délután így szólt a leányhoz:

— Viktor! Ha én egyszer kimulhatnám magamat veled.

— Elmegyek én veled akárhová, a világ végére is, — felelte a leány.

A fiú kérésére el is ment a vasuti állomás közelében levő korcsmába ahol vigan töltötték az időt. Egy öreg klarinétos fujta nekik a régi meg az új nótákat s a legény sűrűn üritgette

a poharakat, de arra is volt gondja, hogy a leányt elkábítsa.

Hat óra tájban *Nagy* János földhöz vert néhány üveget, a pénzét kiszórta ar asztalra, a cigánynak is dobott néhány koronát, aztán eltávozott a leánynyal. A ludvári erdőbe mentek, ahol néhány perc múlva egy pár lövéssel kioltotta mindkettőjük életét.

A véres szerelmi dráma színhelyén *Kovári* Ottó alkapitány és *Paku* Imre dr. főorvos jelent meg. A leány keveset vérzett, ellenben a fiú egész vértócsában feküdt. Mindkét holttestet a kórházba vitték.

A szerelmi drámára nem volt semmi különösebb ok, mert a leány, ha el is túrte, hogy más legények is legyeskedjenek körülötte, a könnyelműségig ragaszkodott a fiúhoz.

Botrányok

az aradmegyei iskolákban.

(A közigazgatási-bizottság ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Aradmegye közigazgatási bizottságának mai ülésén *Varjassy* Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő részletes és kimerítő jelentést tett az aradmegyei iskolák állapotáról. Jelentésében ezeket mondja a tanfelügyelő:

Május hóban hivatalosan a következő iskolákat vizsgálta meg: Uj-Szt.-Anna, Magyarád, Ternova, Silingyia, Kavna, Tauca, Duud, Nagy-Buttyin, Govosdia, Berindia, Revetis, Diécs, Holgmézes, Józás, Gurabonc. Boncesd, Al-Csiil, Almás, Szabadhely, Csicsér, Mondorlak, Muszka, Moroda, Gyarmata, Galsa, Aranyág, Draucz, M.-Világos, O.-Szt.-Anna, Kerek, Mikalaka, Nagy-Halmágy, Kis-Halmágy, Bogyest, Csucs, Lazur, Vidra, Acsucza, Pleskutza, Józásahely, Elek, Nagy-Pél, Gy.-Varsánd, Nagy-Zerind, Fekete-Gyarmat, Miske, Simonyifalva, Apáti, Barakony, Vadász, Kisjenő, M.-Egyház és Almás-Kamarás községek iskolái valamint a pankotai g. kel. iskolák, az ó-világosi gör. kath. iskola, az ágrisi községi iskola, az ötvenesi pusztai iskola, az arad-csálai állami iskola és óvoda s végül a m.-bodzási állami óvodát.

(Jó eredmény.)

Örömmel jelentem — mondta tovább a tanfelügyelő — hogy a *Bódi* József igazgatása alatt álló világi hat tantermes állami iskolánál, a *Szabó* Aranka vezetése alatt álló uj-szt-annai községi leányiskolánál, a simonyifalvai állami, a barakonyi községi, a kisjenői izr. és rom. kath. iskolánál, a mikalakai állami iskolánál, a galsai rom. kath. iskolánál és az eleki községi iskolának *Juracsek* Mariska és *Dostál* Stephánia által vezetett osztályaiban kiváló eredményeket találtam. Hasonlóképpen elismeréssel és dicsérrel kell megemlékeznem *Vank* Péter magyarádi, *Mladin* János silingyiai, *Popeszku* Muczius szabadhelyi, *Dragan* Aurél csicséri, *Muntyán* Aurél muszkai, *Grofsorán* Gyula galsai, *Rossu* János o-szt-annai, *Mikorai* János kerek, *Mihucza* Száv és *Bugár* Döme mikalakai, és *Leukucza* Jován nagypéli gör. kel., valamint *Magyar* György világi g. kath. román tanítók által felmutatott kiváló tanításbeli eredményekről.

(Rossz eredmény.)

Ezzel szemben azonban sajnálattal kell jelentenem, hogy a nagypéli és apáti állami, a nagyzerindi, fekete-gyarmati és vadászi ev. ref., a silingyiai rom. kath. az ágrisi községi iskolánál, valamint az eleki községi iskola III. és IV. fiú osztályainál éppen úgy, mint a pankotai gör. kel. leányiskolánál, a *Kosztin* Péter által vezetett morodai gör. kel. iskolánál, a gyarmatai gör. kel. vegyes és a nagypéli gör. kel. leányiskolánál a legsilányabb tanításbeli eredményeket találtunk.

Sajnálattal jelentem azt is, hogy a silingyiai ág. ev. iskolát, a legzüllöttebb állapotban találtam. Ezen silány eredménnyel működő és így a törvényes követelményeknek egyáltalán meg nem felelő iskolákkal szemben alkalmazandó eljárásra vonatkozólag külön-külön előterjesztést fogok tenni.

(Az eleki szennyos.)

A tanfelügyelő a minap kiment Elekre, hogy a kísérletileg felállított polgári fiúiskola első osztályát megvizsgálja. Ezután átment az elemi iskolába is, hogy megnézze, milyen lesz az anyag, mely a polgári iskolába kerül. Erről a látogatásáról jegyzőkönyvet vett fel, melyet az iskola igazgatója is aláírt.

A jegyzőkönyvből, melyet *Varjassy* tanfelügyelő a közigazgatási bizottság mai ülésén felolvastott, botrányos és szegyenletes adatok kerültek ki. Az ötödik és hatodik osztályban az első polgári osztálynak megfelelő anyaggal foglalkoznak. A tanulók azonban nem is könyvtanulnak hozzá, tisztán azért, mert a 3-ik és 4-ik osztályból olyan megdöbbentő tudatlansággal kerülnek a felső iskolába, hogy szinte tervszerűnek tetszik a gyermekek butítása. A magyar nyelvet alig értik, nem hogy beszélni tudjanak. Ennek az állapotnak a megteremtői *Hillmann* József a 3-ik osztály és *Schlachter* Péter a 4-ik osztály tanítói.

A tanfelügyelő konstataulta, hogy a növendékek ily tanítás mellett nem érettek arra, hogy felsőbb osztályokba léphessenek. Az iskolalátogatás után néhány tekintélyes iskolaszéki tag megkérésére *Varjassy* tanfelügyelő elment a nagyvendéglőbe, a hol véleményadásra kérte föl az értekezletet, lehetséges-e s milyen körülmények között Eleken polgári iskolát létesíteni.

Varjassy kijelentette, hogy ez időszert nem tartja célszerűnek a polgári iskola eszméjét, mert a gyermekek az elemi iskolában annyira hátra maradnak a tanulmányokban, hogy a polgári iskola anyagával nem tudnak megbirkózni. Az őszinte szó fájti *Hillmann* tanítónak s egy aradi lapban nyíltírt nyilatkozatot tett közzé, melyben elferdített mindent, ami rá vonatkozott s azonkívül állást foglalt *Varjassy* tanfelügyelő ellen.

Ifj. *Salacz* Gyula iskolaszéki elnök fegyelmi eljárást indítványozott *Hillmann* ellen, aki különben maga is kérte a fegyelmet önmaga ellen. A közigazgatási bizottság mai ülése el is rendelte a fegyelmet az iskolában tapasztalt hanyagság miatt. *Urbán* Iván főispán indítványára pedig még egy fegyelmi eljárást rendelt el *Hillmann* ellen, ama nyíltírt nyilatkozata miatt, melyben *Varjassy* méltatlanul megtámadta. A bizottsági tagok egyhangú felkiáltással tették magukévá ezt a megtorló indítványt s *Varjassy* tanfelügyelő tekintse ezt az elégtételt előlegül, mely teljes egészében megilleti.

(Az eleki tanbetyár.)

Sokkal cifrább azonban *Schlachter* Péter tanító esete. Az iskolavizsgálat során kitűnt hogy *Schlachter* micsoda fájdalmas testi fenytékekkel akarja a tudományt a gyermekekbe verni. A szó legszorosabb értelmében beléjük veri az ismereteket. Azt a kedves rendszert honosította meg, hogy állítja a gyerekeket a táblához, s kijelenti, hogy a hány hibát ejtenek, annyi botlást kapnak. Így megesett, hogy egy fiú 22 hibát ejtett s a tanító 22 botlást rendelt neki. Nem is maga verte a gyermeket, hanem egy másik fiúval végeztette el ezt a hóhémunkát.

Schlachter tanító, mikor a tanfelügyelő szoba hozta a nagyvendéglői értekezleten ezt az esetet, azonnal beadta lemondását állásáról. A közigazgatási bizottság tehát a fegyelmi eljárást nem rendelhette már el.

(A dákóromán versek.)

Furcsa felfedezést tett a tanfelügyelő egyik hivatalos körutja alkalmával a *kavnai* iskolában. A tanító itt *Mladin* Korjolan volt, kinek tanítását akarta ellenőrizni a tanfelügyelő. Mikor a tanító asztalánál helyet foglalt, nagy halom román nyelven írott verset talált ott. Önkéntlenül elolvastott egyet s csakhamar meglepetést keltő tapasztalatot tett. A vers nagyon érdekes olvasmányok bizonyult: *iegató nótá volt a magyarság ellen*. Erre azután a többit is elolvasta s a legvadabb államellenes, gyűlölködéssel teli gondolatokat látta verssorokban kifejezve.

— *Alljon talpra a román nemzet* — mondta egyik vers — és irtsuk ki a kutyákat.

A tanfelügyelő nem elégedett meg ennyivel. Most már az is érdekelt, hogy tulajdonképpen mi célja van a tanítónak ezekkel az izgató versekkel. Erélyesen neki fogott a vizsgálatnak s ez sikerre is vezetett. Rájött,

hogy a tanító az iskolás gyermekek számára tartogatja verseit. Az árva gyermekek, kik még az egyszereget nem tudták, sorra szavalták a magyargyalázó verseket.

A tanfelügyelő, ki itt helyes szigorúsággal és erélyvel járt el, a megyei közigazgatási bizottság útján jelentést tétetett a tanító ellen a járásbírósnál államellenes izgatás címén.

SPORT.

+ Az Aradi Torna-egyesület választmánya f. hó 11-ikén délután 6 órakor a lyceumi tornacsarnokban ülést tart, melyre a választmány t. c. tagjai ezennel meghívotnak. A besztercebányai torna-ünnepély ügyében a választmányak minél nagyobb számban való megjelenését kéri az elnökség.

Egy közveszélyes örült gondnokság alá helyezése.

(A pécskai lapszerkesztő a tébolydában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

A közelmúltban nagyon sokszor összeütközésbe került Sándor Antal a volt csendőr, jelenleg pécskai lapszerkesztő a büntető törvénykönyvvel. Megbontotta a község belbékéjét *Pécskán*, a hol letelepedett. Akadt néhány korlátolt paraszt, kit a bőbeszédűségével elkábított: hittek neki vakon, amint — fájdalom — a mi magyar parasztjaink hinni szoktak füt-fát ígérő népbolondítóknak.

Azok azonban, kiket Sándor Antal kikezdet, nem türték a támadást: bűnvádi feljelentést adtak be ellene.

Sándor Antal ellen megindult a bűnvizsgálat, összecsaptak felette a hullámok s mikor már csak az hiányzott, hogy a törvényszék elítélje: bíróság, ügyészség meggondolkozott, mielőtt őt elítélné, mert minden jel arra mutatott, hogy Sándor Antal beszámíthatlan állapotban van.

Az aradi kir. ügyészség indítványozta elmentését megfigyelését, a törvényszék ezt elrendelte s *Parecz Gyula dr.* és dr. *Auszterweil László* törvényszéki orvosok hosszabb ideig tartott megfigyelés alapján szakértői véleményükben kimondották, hogy Sándor Antal, perlekedési mániában szenvedő tébolyult, a társadalomra nagy mértékben közveszélyes örült.

Az orvosok ezen véleménye folytán az aradi kir. törvényszék Sándor Antalt az ellene emelt összes vádak alól felmentette.

Sándor Antal tulboldogan fogadta a törvényszék felmentő ítéletét. Meg volt arról győződve, hogy — ártatlan.

Es ennek tudatában most már neki állt feljebb. Feljelentést feljelentésre adott be. Ő, aki azelőtt vádlóként szerepelt, vádlóként lépett fel. Feljelentéseit a kir. ügyészséghez adta be. A kir. ügyészség támaszkodva az orvosok véleményére Sándor Antal feljelentéseit óvatossággal fogadta.

Nem zárkozhatott el attól, hogy Sándor Antal sérelmét, ha valóban van sérelemtől szó, képviselje, de mert közveszélyes tébolyultnak lett nyilvánítva, vele szóba nem állhatott és ezért megkeresést intézett Aradmegye árvaszékehez, hogy Sándor Antal védelmére ideiglenes gondnokot rendeljen ki.

Aradmegye árvaszéke a kir. ügyészséget kérelmével elutasította, azon indokból, mert szerinte a kir. ügyészség nem jogosult kérni gondnoki kirendelést. A kir. ügyészség az árvaszék elutasító végzését meglebbezte.

Ma került szőnyegre a felebbezés a gyámügyi bizottság előtt a közigazgatási bizottságban.

Az ülésben *Urbán Iván* főispán elnöklete alatt a bizottság tagjai a következők állottak: *Beles János* kir. közjegyző, *Dálnoki Nagy*

Lajos dr. alispán, *Králitz Gyula* kir. tanácsos, *Trutia Péter* ügyvéd, *Schill József* főjegyző, *Nachtnébel Gyula* árvaszéki elnök, *Keresztes Gyula dr.* megyei főügyész, *Solymosán Mór* árvaszéki előadó és a kir. ügyészség képviselőjében *Meszlényi Antal dr.* kir. ügyész.

Solymosán Illés árvaszéki ülnök arra kérte a közigazgatási bizottságot, hogy utasítsa el a felebbezést. A bizottság azonban a jelen voltak hozzászólása után egyhangulag hozott határozatával megváltoztatta az árvaszék végzését és meghagyta annak, hogy Sándor Antal részére ideiglenes gondnokot rendeljen ki.

A közigazgatási bizottság határozatát a megyei főügyész meglebbezte. A felebbezés azonban nem érinti a pécskai közigazgatási hatóságnak azon jogát, hogy Sándor Antalnak, a közveszélyes elmeháborodottnak, a lipótmezei tébolydába való felvételét késedelem nélkül kélmezze.

Metianu érsek Aradon.

(A püspökválasztás előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Az aradi románságnak magas vendége van: *Metianu János* nagyszebeni érsek jött ma városunkba, hogy a csütörtökön végbemenő püspökválasztást maga vezesse.

Ma délután négy óra hat perckor érkezett meg az érsek, kinek kíséretében voltak: *Simonescu* Leontin érseki titkár, *Popiu János* nagyszebeni esperes, metropolitai szentszéki tag, *Droc János* nyugalmazott szerdahelyi esperes és *Cristea Ilés dr.* nagyszebeni szentszéki titkár.

A pályaudvaron nagy közönség várta az érseket. *Pap I. János* protosincellussal élükön ott voltak: *Beles János*, *Beles Vazul*, *Bottis Tivadar dr.*, *Csorogár Romulusz*, *Ciontea Tivadar*, *Demian Aurél*, *Dascal Jusztin*, *Galu József dr.* (Budapest), *Galu József*, *Goldis László*, *Luca János*, *Lázár György dr.*, *Morar János*, *Purcariu György*, *Pipos Péter dr.*, *Raicu Sebők*, *Rozvány István dr.*, *Suciu János*, *Trutia Péter*, *Vanc János* és mások.

Az érseket *Pap I. János* protosincellus üdvözölte rövid beszédben.

Metianu János érsek szívélyesen válaszolt. Megköszönte a fogadtatást, s azon reményét fejezte ki, hogy egyetértésben fogják teljesíteni kötelességüket s ezzel egyházuk javára lesznek.

Ezután a Fehér Kereszthez hajtottak, hol az érsek megszállott. Este az érsek szükkörben vacsorázott a Fehér Kereszt téli-kertjében.

Holnap, szerdán délelőtt kilenc órakor szentszéki ülés lesz, melyen az érsek elnököl. A nap folyamán látogatásokat tesz, délután pedig részt vesz a nagy vescesernyén.

A metropolita érkezésével kapcsolatban egy érdekes értesülésünkről számolunk be.

Az érsek a választás után azonnal összehívja a püspöki zsinatot, melynek egyebek között kötelessége, az egyházmegyei zsinat által püspökké választotta kánoni vizsgálat alá venni. Ha *Mangra Vazul* kerül ki győztesnek a választási küzdelemből, a püspöki zsinat nem fogja megerősítésre felterjeszteni, mert személye kánoni kifogás alá esik.

MULATSÁGOK.

(=) Konstantinápoly Aradon. A terminus közeleddéval egyre nagyobb buzgalommal, szélesebb körben mulatságának *Aradi Nemzeti Szövetség* nyári mulatságának, az Aradon létesülő *Konstantinápoly* előkészületei. Ma délután megállapították a mulatság részletes programját, amelyből ezeket közöljük. A vívóversenyben részt vesznek: *Siegmund Rezső* csász. és kir. huszárfőhadnagy és *Maione Vincenzi* mester, versenyen kívül, továbbá *Halászi Frigyes*, *Révész Béla*, *Pásztor Sándor*, *Gergely László* és *Láng Oszkár*. A versenybírók tagjai: *Hámori László dr.* mint elnök, *Siegmund Rezső* és *Maione Vincenzi*. A tenisz-verseny bírósága: *Lócs Rezső* elnök, *Lacszay István* és *Vásárhelyi János*. A tenisz-versenyben résztvevők végleges névsorát holnap állapítjuk meg. A sátrakban elhunyt hölgyek fölkerése javában folyik, s holnap ezek végleges névsora is megalakul. A táncrendező-bizottságot holnap alakítják meg Arad fiatal embereiből, akiket a közel napokban értekezletre hívnak össze. A ma megállapított részletes program szerint délután fél 1/5-ig különféle szórakoztató látványosságok lesznek, fél 5-kor kezdődik a vívóverseny, 5-kor a török felvonulás, fél 6-kor a tenisz-verseny, 6-kor a karusszel, 7-kor a virágparádák, konfetti dobálás s 8-kor az éj a Boszporuson.

(=) Az aradi Székely Otthon nagyszabású nyári mulatságot készül rendezni. A műsor, melynek összeállítására megelőzőleg egy bizottságot küldtek ki, sok látványos, de még több mulatságos dologból van összeállítva, melynek legnagyobb része az eddig még nem látott újdonságokat tartalmazza. A mulatság felállítását *Kossuth-szobor* alap, egy részét pedig a gyermekóufalvai tüzkárosultak segélyezésére fordítják. E minden tekintetben közkeveltségben álló kis társaság, amely rövid három évi működése idejétől kizárólag hazafias és jótékony célú irányban gyakorolja működését, méltán rászolgál a pártolásra, melyre ezúttal is felhívjuk a közönség figyelmét.

(=) Tözoltóbal Gyorokon. A gyoroki önkéntes tűzoltó egyesület folyó évi június hó 15-én saját felszerelési alapjára a kieszen fekvő kecskésen jótékony célú jüniálit rendez

Érettségi a főreáliskolában.

(A tankerületi főigazgató beszéde.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Az aradi állami főreáliskolában folyó hó 8-án, 9-én és 10-én folytak le az érettségi vizsgálatok és pedig azt lehet mondani, fényes eredménnyel. Az eredményt ma déli fél egy órakor hirdette ki az érettségizett tanulóknak *Nátafalussy Kornél* kir. tanácsos, tankerületi főigazgató, mint az érettségi vizsgáló bizottság elnöke, emelkedett hangú beszéd kíséretében.

— Ezelőtt nyolc évvel — ugymond — mint kis fiúk léptek be a intézet kötelékébe s félelemmel gondoltak az ismeretlen disziplinák nehézségeire, ma nyolc év múltán vidáman, vérmes reményekkel telten hagyják itt mint felnőttségük a reáliskolát, hogy kilépjenek az életbe s végig éljék a tapasztalásnak még nagyobb, még nehezebb disziplináját. Nem akarjuk önökben e vérmes reményeket elfojtani, mert hisz eddigi munkájukról, készütségükről csak a legnagyobb elismeréssel és dicsőréttel nyilatkozhatunk, sőt szívünk-szívéből kívánjuk, hogy reményeik egytől-egyiglen beteljesedjenek, de hogy reményeik valóra váljanak, kitűzött céljukat elérjék, szívünk melegével, igaz meggyőződéssel ajánljuk önöknek legelső sorban, hogy hódoljanak meg az örök szép, örök jó örök igaz eszméjének: legyenek vallásosak. A vallás ad vigasztalást az élet nehéz helyzetében, a vallás szülőanyja minden erénynek, még a hazaszeretet nemes erényének is. Az égi testek egyetemét a nehézkedés ereje tartja össze, mi volna a világból, mily zürzavar keletkezne, ha az emberek elfordulnának istentől.

A vallás számos felekezetre oszlik, de valamennyinek lényege istennek imádása s felebarátaink szeretete. S ha szilárdan ragaszkodnak a maguk vallásához, meggyőződéséhez, tiszteljék mások meggyőződését is, mert a lelkiismeret szabadsága, legnagyobb vívmánya, legdrágább kincse korunknak.

Szeressék lelkesen, forrón a hazát, de hazaszeretők ne üres szólamokból, ellobbanó rövid lelkesedésből álljon, hanem abból a folytonos kitartó, néha nagyon terhes munkálkodásból, mely egyrészt az egyesek előmenetelét, de másrészt főleg a hazának a haladását biztosítja.

Van különben is valami nagy, magasztos, eszményi a munkában: jó irányba tereli az ember hajlamait, a lelket megalégedéssel és nemességgel tölti el. Egyébként is nincs tisztább és nagyobb öröm, mint mikor a gondolkodó embert munkája viszi előbbre, mikor tovább halad tanulmányaiban, mikor lassan-lassan eloszlik a köd, sötétség előtte, mikor homályos sejtelméből kialakul az alapos tudás.

Érezzenek hálát e kiváló intézet s annak tanárai iránt. Az angol nem arra az egyetemre büszke, melyben tanulmányait befejezte, hanem arra a kollégiumra, középiskolára, hol a tanulmányokba bevezették. S méltán! Hiszen Önök maguk legjobban tudják, hogy itt, ebben az intézetben fejlődött a tanárok atyai, gondos vezetése alatt értelmük, itt alakult ki értelmi s erkölcsi belviláguk, itt ismerkedtek meg az emberi lélek legnagyobb alkotásának a polgárosodásnak menetével, fejlődésével.

Mi részünkről mindig szerető figyelemmel fogjuk kísélni további pályájukat s ha a nap, melyen boldogulásukról, sikereikről fogunk hallani, az örömnappal lesz számunkra. Az Isten vezérelje Önöket!

Az ifjak lelkes éljenzéssel fejezték ki köszönetüket s meghatottan távoztak az intézetből, eddigi munkájuknak, törekvéseiknek éveken át megszokott s megszeretett helyéről.

Az érettségi eredménye különben a következő: *Jelesen érettek* lettek: Berrár Mihály, Boros Beni, Ditrichstein Viktor, Echardt Ede, Goldstein Sándor és Pivny Béla. *Jól érettek*: Bán (Bivald) Mátyás, Bányász Henrik, Braun Rezső, Dejhy Aladár, Dörre Jenő, Kutányi Sándor, Németb Gyula, Braun Rezső, Rigler Kálmán. *Érettek*: Bányász Jenő, Holló (Hutherl) Dániel, Nessel Lajos, Trapp János, Wanicsek Ferenc.

HIREK.

A Minorita-templom toronyórája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Holnap, szerdán reggel utoljára üti el a hatot az aradi minorita templom öreg toronyórája. Annyi éven keresztül pontos hűséggel vezette mutatóját az óralapon körben, ki tudja hányszor tette meg ezt az utat.

Az az hogy rövidesen ki is lehet számítani. Vegyük például a nagymutatót. A *Kövér Gábor* készítette órát 1887-ben helyezték el a toronyra és pedig vegyük úgy, mintha az január elsején éjjel 12 órakor történt volna. Azóta eltelt 16 év, öt hónap és tiz nap. Egy évben középszámítás szerint van 8760 óra, egy hónapban 720, egy napban 24. Tizenhat évben 140.160 óra, öt hónapban 3600, és tiz napban 240, vagyis összesen 144.000 óra, ami azt jelenti, hogy a nagymutató *száznegyvennégyezerszer járta körül* az óra lapját.

Ez a nevezetes öreg óra most hosszú pihenőt fog tartani. Nevezetes órának mondjuk, mert az ország leghíresebb mechanikusa: *Kö-*

vér Gábor készítette, illetőleg az ő tervei szerint készült Drezdában. Az ő híres órái közül egy áll még toronyban: a *magyar-pécskai*, az is épen olyan erős és pontos járásu, mint *Kövér Gábor* valamennyi óra-munkája. Mióta a toronyba tették, soha még nem kellett megreparálni.

Tudvalevő, hogy *Kövér Gábor* csak pasztióból üzte az órakészítést. Ő tulajdonképen földbirtokos volt, diákkorában azonban egy óra-s-mesternél volt kosztos, s itt leste el az óraszerkezetének titkait. Később történt, hogy *Kövér Gábor* korcsolyázás közben a lábát törte, s hosszabb ideig, a szobát kellett őriznie. Ekkor csupa unalomból hozzáfogott az óraszerkezetekkel való bibelődéshez s rövid idő múlva arra határozta el magát, hogy teljesen megtanulja az óra-s-mesterséget. Bécsi és prágai mesterei voltak *Kövér Gábornak*, kiből azután tudvalevőleg az ország legelső [mechanikusa lett.

Az ő művét tehát holnap leveszik a minorita-templom tornyáról s addig, míg az új templom felépül, legkedvesebb tanítványa: *Hendl Ödön* fogja őrizni.

Fegyelmi egy főbíró ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Aradmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartott ülésében fegyelmi vizsgálatot rendelt el *Jank János* volt eleki, jelenleg ternovai főszolgabíró ellen, amiért öt évvel ezelőtt valami hivatali mulasztást követett el.

Az ügy előzménye az, hogy *Jank*, aki akkor még eleki főszolgabíró volt, *Csiszár Ferenc dr. ottlakai* járásorvos ellen megszüntetett egy fegyelmi eljárást. Végzését azonban nem terjesztette fel a főispán elé jóváhagyás végett s így elvonta az ügyet a törvény követelte jóváhagyás, vagy esetleges további fokozatos fegyelmi határozatok elől.

A főispán felszólítására a főszolgabíró utólag adott be igazolást, melyben méltányossági okokra hivatkozik, többek közt arra is, hogy *Csiszár dr.* a nemzetiségek lakta vidéknek jó szolgálatot tett azért, hogy *mindenkor figyelemmel kísért a nemzetiségi mozgalmakat* s hogy *Szathmáry* volt alispán szóbeli jóváhagyását megnyerte volt a fegyelmi eljárás megszüntetésére.

Mint hogy a nemzetiségi mozgalmak semmiféle összeköttetésbe nem hozhatók egy közigazgatási mulasztással, a közigazgatási-bizottság az igazolást nem vehette tudomásul.

Hosszu vita indult meg arról, hogy megindíttassék-e *Jank János* ellen a fegyelmi vizsgálat, vagy sem? *Urbán Iván* főispán, *Dálnoki dr.* alispán, *Schill József* főjegyző, *Trutia Péter* erélyes megtorlást követeltek a főszolgabíró eljárásáért s így a közigazgatási bizottság *elrendelte a fegyelmi vizsgálatot* *Jank János* főbíró ellen.

Még egy főszolgabíró ügyével foglalkozott a közigazgatási-bizottság, ebben azonban értelmes határozatot nem hoztak. *Hollaki Imre* földbirtokos tett fegyelmi följelentést *Lengyel Sándor dr.* nagyhalmágyi főszolgabíró ellen. Ez az ügy azonban szorosan összefügg a *csucsi* körjegyző ellen megindított fegyelmi ügygyel s a határozathozatalt felfüggesztette arra az időre, míg a *csucsi* jegyző ügyét letárgyalják.

— **A megcáfolt válság hírek.** A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: Az állítólagos miniszterválságról szóló hírek, mint jól értesült helyről közlik, teljesen alaptalanok. *Bécsből* táviratozzák lapunknak: A *N. Fr. Pr.* mai esti lapja a leghatározottabb forrásból kijelenti, hogy Magyarországon

semmiféle kormányválság nincs. A helyzet — úgy mond az említett lap — komoly ugyan, de Magyarországra nézve semmikép sem válságos.

— **A király szemléje.** Bécsből telefonozza tudósítónk: A király ma reggel a Práterben szemlét tartott a 49. gyalogezred fölött, a melylyel különféle gyakorlatokat végeztetett. Ő felsége nagy megalégedéssel nyilatkozott a kivonult csapatokról.

— **A város közgyűlése.** Arad törvényhatósági bizottsága holnap szerdán délután tartja meg június havi közgyűlését. A sorrenden több érdekes tárgy van. Ilyenek: a szabadműves páholy telkének kérdése, mely előreláthatólag vitát fog provokálni a tanács javaslatával szemben. Az *Összetartás* aradi szabadműves páholy, mint ismeretes, palotát akar építeni. Palotájával kapcsolatos n parkot létesít, s ezt a közönség számára nyitva tartja. A páholy a várostól telket kért e célokra, s a holnapi közgyűlés fog a kérelem dolgában határozni. A telekért a szabadművesek bizonyos összeget ajánlottak fel, ezt azonban a tanács nem javasolja elfogadni, hanem azt indítványozza, hogy a kótszáz négyszögöl területet díjtalan engedje át a közgyűlés a páholynak, de nem tulajdonilag. Ugy értesülünk, hogy a városatyák többsége az épületre szánt teleknek minden kikötés nélkül való odaajándékozását óhajtja, a nyilvános park részére kért 600 öl területet pedig szintén díjtalanul, de ezt már csak használatra engedné át. Ugyancsak a holnapi közgyűlés előtt lesz a tanács jelentése a *szalma-papírgyár* büzös füstjének elvezetése iránt tett hatósági intézkedésről, és javaslata az aradi világítás és erőátviteli részvénytársaságnak az utcai légszszelámpáknak *Auer-égőkkel* való felszerelésére vonatkozó ajánlata tárgyában. — A közgyűlés tárgysorozatának 40 pontja van.

— **Az Aradi Estilap** három napon át mutatványul megy lapunk helybeli előfizetőinek. A lapot a három nap alatt meglehet rendelni a lapkihirdónál, azontul pedig telefonon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalban. Az *Aradi Estilap* ára naponként házhoz hordva is csak *egy krajcár*. Meg vagyunk győződve, hogy az olvasó közönség elismeréssel és pártfogással fogja viszonzni az Aradi Nyomda Részvénytársaság áldozatkészségét, mely kiadóvállalat a lap megalapításával jelentékeny lépéssel előbbre vitte a vidéki hírszolgálat gyorsaságát és fejlődését.

— **A megyés püspök állapota.** *Dessewffy* Sándor csanádi megyés püspök állapota, mint temesvári tudósítónk sürgönyzi, ma is változatlan. Az egyházfejedelem állandóan ágyban tartózkodik és senkit sem fogad. A püspök házi-orvosa, *Bieder Vilmos* kórházi főorvos tegnap több orvossal konzultált. Az orvosok véleménye az, ha csak az egyházfejedelem betegségében valami komplikáció nem áll be, úgy a püspök súlyos betegségéből felépül. Az orvosok azonban igen *aggódnak*, hogy a komplikáció bekövetkezik. Az egyházfejedelemet a környezete a legodaadóbb és leggondosabb ápolásban részesíti.

— **Javitóintézet Aradon.** A holnap, szerdán tartandó városi közgyűlés egy Aradon felállítandó *javitóintézet* ügyével foglalkozik. Az igazságügyminiszterium elhatározta, hogy három új javítóintézetet létesít az országban. A közgyűlés, amennyiben a tanács javaslatát elfogadja, felir a kormányhoz, hogy a három javítóintézet közül egyet Aradon állítsanak fel.

— **Az osztrák igazságügyminiszter lemond.** *Bécsből* jelenti telefonon, hogy *Boden* osztrák igazságügyi miniszter megrendült egészsége miatt legközelebb lemond tárcájáról.

— **A vasuti átjáró villamos oszlopai.** A belügyminiszter, Arad város és az aradi villamosági társulat között hosszabb idő óta vitakozás folyik arról, hogy a simándi-uti átjáróra ki köteles felállítani a villany-lámpákat. Ezeket még az átjáró felépítése előtt odaállították a sorompó elé s a felüljáró elkészítése után erre kellene azokat elhelyezni. A város és a villamos társulat között fennálló szerződés szerint a társulat köteles az oszlopok elhelyezéséről gondoskodni, ha a köz- vagy községi érdek kívánja. Szerintük azonban a felüljáró létesítése a vasutak érdekében történt s így a kandelabereket azok köteleessége felállítani. A város is erre az álláspontra helyezkedett s így az államvasutak felebezés útján a miniszter elé vitték az ügyet. *Gullner Gyula* államtitkártól ma érkezett le erre vonatkozólag a döntés, mely a felüljárót közérdekből felépítettnek mondja s kötelezendőnek tartja a villamos társulatot a lámpák felállítására.

— **Hieronymi és a makó-vásárhelyi vasút.** A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnap tárgyalta a hódmezővásárhely-makói vasút ügyét. A hmvásárhely-makói vasutról szóló előterjesztésnél *Hieronymi Károly* kifogásokat tett a vasut finanszírozási módja ellen, mert az állam az építési költségeknek 55 százalékát adja, holott a magánosok csak igen kis mértékben járulnak hozzá. 200.000 korona híján az összes költségeket közpénzekből fedezik. Így helyi érdekű vasutat építeni nem szabad. A megyéknek nem engedhetők meg, hogy midőn utjaik nincsenek kiépítve, akkor utalajukból helyi érdekű vasutakat építsenek. Ez a mód megengedhetetlen s a törvény kijátszására vezet. Kéri az új vicinális törvény előterjesztését s a „kis vasutak” építésének előmozdítását. A Maros hidja oly alacsonyan, mint a javaslat kontemplálja, egyáltalán nem építhető, mert az a vízi közlekedést akadályozni fogja. *Dániel Ernő* br. nem osztja ezeket az aggodalmakat és nagy haladást lát a javaslatban. *Hieronymi* fentartja álláspontját, melyet *Neményi Ambrus* is nagyjában magáévá tesz, kérve a „kis vasutak”-ról szóló törvényjavaslat előterjesztését. *Láng Lajos* miniszter védi a javaslatot s utal arra, hogy az építési költségek 45 százaléka törvényhatóságok és községek által adatott. Az elvi kérdésekre akkor fog kiterjeszkedni, mikor az új vicinális vasuti javaslat elkészül és lehetséges, hogy a kérdésnek egy részét rövidebb idő alatt terjesztheti be. A Maros-hid magassága a földmívelésügyi miniszterrel egyértelműleg állapított meg. *Hieronymi* kijelenti, hogy elhibáztottak tartja a hid építését, mert akadályozni fogja a hajózást. A bizottság ezen szempontokat jelentésében ki fogja domborítani. *Láng* miniszter újabb fölszólalása és *Justh Gyula* hozzászólása után a javaslat elfogadtatott.

— **Az angol gazdák köszönete.** *Edward A. Fisch*, az Aradon is járt angol gazdák kiránduló társaságának vezetője a következő levelet intézte a *Times*-hez:

„Sir, — visszatérve magyarországi utunkról, a kiránduló gazdasági egyesület megkért engem, hogy a *Times* hasábjain mondjunk hálás köszönetet azért a vendégszerető fogadtatásért, melyben Magyarországon részünk volt. Ahogy bennünket a földmívelésügyi miniszter, az Országos Gazdasági Egyesület, a vidéki gazdasági egyesületek és magángazdák fogadtak, az meghaladta minden várakozásunkat s mélyes benyomást keltett lelkünkben az a barátság, amelyet a magyarok éreznek az angol nemzet iránt, amelyet mi, angol magánemberek, kik az ő előzékenységüket tapasztaltuk, hálással viszonzunk. Gazdasági szempontból nagyon tanulságos, a kitünő lo- és állattenyésztés, a tiszta, egészséges borok és dohányművelés, a mezőgazdasági ipar szervezése, azok a mélyreható rendszabályok és intézkedések, melyeket

az állam foganatosít a mezőgazdaság fejlesztésének és javításának szempontjából, továbbá a kitünően kezelt állami ménesbirtokok (a négy közül hármát szemléltünk meg alaposan,) a gazdasági és kertészeti tanintézetek és iskolák jól felszerelt laboratóriumokkal, kísérleti állomásaikkal és telepeikkel nagy reményt keltenek bennünk e kitünő mezőgazdasági segédforrásokban bővelkedő ország jövője iránt s az a benyomásunk, hogy nagy haszonnal lehetne kereskedelmi összeköttetéseket létesíteni a két ország közt.”

— **Érdekes eljegyzés.** A római „Tribuna” állítólag megbízható forrásból azt jelenti Madridból, hogy a *siami* trónörökös legközelebb eljegyzi *Mária Terézia* infansnőt, *Alfonz* király fiatalabb nővérét. A siami trónörökös a király nagykorúsítására jött Madridba és azóta igen gyakori vendége a spanyol udvarnak.

— **Hivatalvesztésre ítélt jegyző.** Arad megye közigazgatási bizottsága ma délután tartott ülésén *Dániel Gábor* szentleányfalvi jegyzőt többrendbeli szabálytalanságok miatt hivatalvesztésre ítélte. *Dániel Gábor* a visszaélések egész sorozatát követte el, minduntalan ellenkezésbe jött a törvényekkel és miniszteri rendeletekkel, másfelől pedig oly botrányosan viselkedett, hogy ezzel a község lakosait nap-nap után panaszra indította. A megyei hatóság több ízben megdorgálta, de ez sem ért semmit s így a fegyelmi választmány kénytelen volt a legszigorubb büntetést: a hivatalvesztést kimondani annál is inkább, mert *Dániel Gábor* védelmére elfogadható okot felhozni nem tudott.

— **Megüresedett segédtszti állás.** Tegnap megírtuk, hogy a belügyminiszter *Kisfaludi Károly* városi segédtszti a községi bíróságnál elkövetett bélyegsikkasztásokból kifolyólag végleg elmozdította állásától. Az így megüresedett segédtszti hely a jövő havi közgyűlésen kerül választás útján betöltésre.

— **Arad egészsége.** A város közigazgatási bizottságának mai ülésén *Posgay Lajos* dr. főorvos jelentést tett a város közegészségi viszonyairól május hónapra vonatkozólag. Az egészségi állapot általában kielégítőbb volt, mint a múlt hónapban. Vörhenyben megbetegedett 8, diftériában 11, höghurutban 3, trahomás 19 egyén. Május hónapban 130 születés volt, az újszülöttek közül 78 leány, 57 fiu. Elhalt 116 ember, 65 férfi 51 nő. Ezen adatok szerint május hónapban összesen harminccal nőtt a nők létszáma a férfiaké felett. Házasságkötés 51 volt.

— **Krüger és a béke.** Utrechtből táviratozzák: *Krüger* elnök a világ minden tájáról özönnével kapja a részvét-táviratokat. *Krüger* utrechti villájáról levétette a *transzváli és oranjei lobogót* s ezzel látszólag elismerte *Anglia szuverenitását*.

— **Hammersberg nyugalomban.** Budapestről táviratozzák lapunknak: *Hammersberg* Jenő koronaügyész megrongált egészségére való hivatkozással beadta az igazságügyi miniszterhez nyugdíjazás iránti kérvényét. Utódjául *Székely Ferenc* budapesti kir. főügyészt emlegetik, kinek helyét *Tassy Pállal*, a nemrég kinevezett koronaügyész-helyettesével és volt nagyváradi főügyésszel töltik be.

— **Egy havi közigazgatás.** A város közigazgatási-bizottsága ma délután 4 órakor ülést tartott a városházán, s azon a május havi közigazgatás forgalmára és állapotára vonatkozó jelentéseket intézték el.

Az ülésen *Urban Iván* főispán elnöklete alatt jelen voltak *Institoris Kálmán* polgármester, *Kádas Kálmán* főjegyző, *Lócs Rezső* tanácsos, *dr. Reicher Károly* főügyész, *Csiky Károly* árvaszéki-elnökhelyettes, *Beke Károly* pénzügyigazgató, *dr. Posgay Lajos* főorvos, *Var-*

jassy Árpád tanfelügyelő, *Lehrmann Viktor* kir. alügyész, *Darvas Lajos* kir. mérnök. A bizottság tagjai közül: *Bing Vilmos*, *Müller Károly*, *Ottenberg Tivadar*, *Péterffy Antal*, *dr. Robitschek Ágost*, *Szalay Antal*.

— **Az aradi bélyeg-sikkasztó ügye.** Lapunk mai számában megemlékeztünk arról, hogy a belügyminiszter jóváhagyta a város közigazgatási-bizottságának azt a fegyelmi határozatát, melyet a községi bíróságban történt bélyegsikkasztás ügyében *Kisfaludi Károly* ellen hozott. A miniszter határozata, melyet a város közigazgatási-bizottságának mai ülésén *Kádas Kálmán* főjegyző terjesztett elő, arról is intézkedik hogy a fegyelmi ügy iratai a netalán *fennforgó bűnesetek megtorlása végett* az aradi kir. ügyészséghez áttétessenek s egyúttal megállapítja a vagyoni felelősséget a községi-bíróság akkori vezetője s az állásáról elmozdított *Kisfaludi Károly* ellen. Érdekes, hogy a miniszteri döntéshől kifolyólag újabb eljárást fognak indítani a sikkasztó segédtszti ellen. A közigazgatási-bizottság határozatát ugyanis ő felebezte meg a miniszterhez s ebben a felebezésében olyan *vádakkal és rágalomokkal* illeti a vizsgálatot vezető tisztviselőt, hogy a közigazgatási-bizottság mai ülésén olyan határozatot hozott *Kisfaludi* ellen, hogy felebezését, melyben a rágalmasokat és becsületsértést elkövette, kiadja *Institoris Kálmán* polgármesternek, aki azt a *bűnvádi eljárás* megindítása végett az ügyészséghez feljelentés kíséretében át fogja tenni.

— **A zsinagógából.** A sevuoth ünnepi délelőtti istentisztelet úgy szerdán, mint csütörtökön délelőtti 9 órakor veszi kezdetét. A holnapi délelőtti istentisztelet során avatják fel a *Singer* Izrael által adományozott thorát, csütörtökön délelőtti pedig a halottak lelki üdvéért emlékima (hazkarah) tartatik. A szerda esti istentisztelet 7 órakor veszi kezdetét.

— **Nagy jégeső.** Ma délután 3 óra felé Aradon felhőszakadásnak beillő vihar volt, a mely jeget hozott. A jég soká esett s előrelátólag kárt csinált a vetésekben. *Temesvárott* — mint egy távirat jelenti — galambtojás nagyságú jég esett, mely az összes termést elverte, a mezőkön több milliméternyi magasságban állott a jég.

— **Sztrájk Nagyváradon.** Nagyvárad-ról táviratozzák: Az új városháza építésénél körülbelül kétszáz munkás sztrájkol. Ma megkísérelték klegyenliteni az ellentéteket, de sikertelenül. A sztrájk következtében az építkezés megakadt.

— **Kilenc gyermek halálugrása.** Az *Aradi Estilap*-nak a következőket jelenti egy londoni távirat. Óriási tüzvész pusztított ma Londonban. Egy házkolesszus, melynek anyja a lakója, mint egy kisebb falunak, lángba borult, és irtózatossággal égett. A lángok oly hirtelen terjedtek, hogy a lakók nagy része nem tudott menekülni. A ház ablakaiban kétségbeesetten ordító emberek jelentek meg és segítségért könyörgtek. A tűzoltók feltámasztották hosszú létráikat és igen sok embert megmentettek. De fenn a hatvan méternyi szédítő magasságból is segítségért sikoltoztak, de már nem tudtak a létrákkal felhatolni. Pedig vagy husz ablakból hajoltak ki kétségbeesettek; nagyobbára leányok és fiuk. Ekkor a tűzoltók hálót feszítettek ki, hogy a veszedelemben lévők így kísérték meg a menekülést. Ugrás hatvan méternyi magasságból, irtózatossággal a menekülésre. És mégis, mikor a lángok már türehtlenné tették a helyzetet, megkísérelték. Leugrottak a hálóba vagy huszan. *Nolc leány és egy fiu szörnyét halt*, sokan halálosan megsebesültek, összetörték magukat.

— **Az aradi fogház lakói.** Az aradi kir. törvényszék fogházában 129 rab van elzárva, ezek közül 118 férfi, 11 nő. A foglyok közül 104 végérvényesen elítélt, a többi felebezés alatt

áll, vagy vizsgálati fogságban van. A foglyok közül 6 beteg.

— **A Humberték rejtékhelye.** A párisi rendőrség tudvalevőleg 25.000 frank díjat tűzött ki a Humberték rejtékhelyének felfedezésére. Lépine rendőrfőnököt a napokban egy hölgy látogatta meg, a ki azt mondotta, hogy Humberték a párisi katakombákban rejtőzködnek. A rendőrfőnök nem nagyon hitt ugyan az asszony szavaiban, mindazonáltal megvizsgáltatta a katakombákat, a hol a Humberték helyett néhány csavargót találtak elrejtőzve.

— **Erdekes régiségek.** A Nemzeti Múzeum — budapesti levelezőnk értesítése szerint — ismét érdekes régiségekkel gazdagodott, a melyekre a bihacsi mecset restaurálásánál bukkantak. Ez az ugynevezett meghódított (fejti) mecset 1591-ig, a mikor a törökök elfoglalták Bihacsot, Szent Antalról elnevezett katolikus templom volt és a dominikánusok kolostorához tartozott. A törökök a templomot mecsetté, a kolostort részint kaszárnyává, részint iskolává alakították át. A mecsetet nemrégiben restaurálták; az ajtók és ablakok gótikus formáját visszaállították s a fehérre meszelt, a koránból vett mondásokkal teleirt falak vakolata alól szép freskók tűntek elő. Mikor pedig a mecset deszkapadlóját és az alatta talált kőlapokat fölszedték, ez utóbbiak csupa két-három százados sirköveknek bizonyultak. Mindegyikén latin fölírás mondja el, hogy kinek nyugvó helyét jelölte; az egyik 1565-ből származik (Izacsics János császári kapitány), a másik 1519-ből (Farkassics Miklós, elesett a törökökkel vívott csatában), a harmadik 1523-ból (a Kobasics-család sirboltja), a negyedik 1502-ből (a Bukovics-család sirboltja), a többi sirkövek összetörtek és az évszám hiányzik róluk. A kövek alatt sok emberi csont hever, de semmi egyebet nem találtak; a mi egészen természetes, mert a törökök elfoglalván a várost, bizonyosan fölhányták ezeket a sírokat is és magukkal vitték a halottakon volt összes értékebb tárgyakat. A sirkövek és a talált emberi csontvázak most a Nemzeti Múzeum birtokába kerültek.

— **Az a spiritusz.** A spiritusz-főzővel való gondatlan bánásmódnak ismét van egy áldozata. Nagyváradról táviratozzák, hogy Breitner József előkelő kereskedő neje, Fehér Dezső lápszerkesztő anyósa, kávélt akart melegíteni a spiritusz-főzőnél, miközben ruhája lángot fogott s a szerencsétlen nőt annyira összeégette, hogy eszméletlenül terült el a padozaton. Felgyógyulásához nem igen biznak.

— **Magyar név.** Schleifer Nándor aradi illetőségű ugyanottani lakos, valamint kiskoru Erzsébet és Anna leányai családi nevének „Somogyi“-ra és Rada Antal (Lajos) borossebesi illetőségű ugyanottani lakos családi nevének „Rónai“-ra kért átválttatását a belügyminiszter megengedte.

— **A mágnás affér.** A Nemzeti Kaszinó választmánya ismét ülést tartott a gróf Forgách Antal ismeretes ügyében. A jelen voltak közül többen azt a véleményüket nyilvánították, hogy — mint a Park-klub s az országos Kaszinó választmánya tette — egyszerűen tudomásul vegyék a gróf kilépésének bejelentését. Ezt a nézetet vallotta báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter is. Mások ellenben csak úgy akartak a további eljárástól eltekinteni, ha gróf Forgách nemcsak kilép a Nemzeti Kaszinóból, hanem leteszi képviselői mandátumát is és meghatározott időre külföldre utazik. Előtt élénk vita indult meg, amely azonban nem vezetett eredményre. A döntést így későbbre halasztották s az elnök minden határozathozás nélkül zárta be az ülést.

— **Téves hír egy huszárhadnagyról.** Egy váci sürgöny alapján megirtuk, hogy Dell Adami huszárhadnagy usztatási gyakorlat közben a vízbe fulladt. Ugyanaz a tudósító most azzal igazítja helyre elhamarkodott jelentését, hogy nem Dell Adami hadnagy járt szerencsétlenül, hanem a század egyik tizedese, aki a gyakorlatot vezető Dell Adami hadnagy parancsára gázlót keresett.

— **Katonazene.** A Baross-parki kioszkban holnap, szerdán este 8 órakor nagy katonai hangverseny lesz.

— **Cipőjét szerezzé be** Porter Vilmos Nagy Aruházában a Szabadság-téren. Ajánljuk Önnek, hogy csak kézi gyártmányu cipőt viseljen, s Porter Vilmos Nagy Aruháza csak *elvből* kizárólag ilyen tart. A cipők formája a lehető lelegegansabb, alakjukat nem veszítik soha. Nyáron könnyű cipőt kell viselni s Porter cipői tartósságuk mellett igen könnyűek is. Az árakra csak annyit mondhatunk, hogy valósággal gyári árak. A vidékre is küld a cég, városi és megyei telefon szám 324. Helyben a házba is küld szívesen bármily nagy cipőválasztékot.

— **T. üzletfeleink szíves tudomására** hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselővel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Egy király, a kinek nincs pénze.

(A szerb uralkodó zavarban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 10.

Naiv lelkek előtt úgy tűnik föl, mintha a királyság és a mérhetetlen gazdagság fogalma elválaszthatatlanul együvé tartoznának. Ezek előtt furcsának fog látszani egy valóságos trónuson ülő király, a kinek — *nincs pénze*.

A történelem ugyan produkált olyan királyokat, a kiknek elfogyott az apró pénzük, de abban az időben még magának a királynak a koronának, jogarnak, birodalmi almának s a többi királyi emblémának olyan intenzív fénye volt, hogy a pénzre nem volt éppen föltétlen szükség. Legalább annyiban nem, hogy a tekintélyt emelné. Tudjuk jól, hogy XIV. Lajosnak is kiürült néha a kasszája, a mi kellemtelen volt ugyan neki, de azért ur volt. Már XVI. Lajos korában a pénzhány csorbitotta a felség tekintélyét. A híres nyaklánc pör sem előzte volna meg a forradalmat, ha a pénzmagb víben van a királyi házban. Így azonban a gonosz franciák sok rossz élcet csináltak a király pénztelen állapotára. Akadt egy alkalmi költő, a ki annyira ment szemtelenségében, hogy verset írt erről, mondván, hogy ha a királynak nincs pénze, birodalmi alma helyett vegyen birsalmát a kezébe. Ez kétségtelenül tiszteletlenség volt, de később, tudjuk, még sokkal csunyább dolgokat is mondtak neki, a miért még megharagudnia sem volt szabad.

Azóta a királyságnak igen szükséges kelleke a pénz. Nem az emblémákhoz tartozik, de nélküle bajos az uralkodás. A királyok is azt tartják, a mit a német közmondás hirdet: „Geld allein macht nicht glücklich; man muss aber welches haben!“

Epen azért sajtáságos jelenség a királyok között Sándor szerb király, a kiről nemcsak azt hirdetik, hogy nincs pénze, hanem azt is, hogy azért nincs, mert *adósságokat* fizet. Az *apja* adósságait.

És ez a körülmény tisztelni való dolog. Mert a kétségbeesett adósok szokásaihoz tartozik, hogy — új adósságokat csinálnak. Ez alól a királyok sem vétetnek ki mindig és Milán a boldogult épen nem volt kivétel. Neki eleme volt az adóság-csinálás. A hitelezők száma később megcsökkent. Nem azért, mintha Milán fizetett volna, hanem mert már nem akartak neki hitelt adni. Mindamellott mikor meghalt, 7, azaz hét millió frank adóssága maradt örökségül Sándor királyra. Ez minden körülmények közt szép summa még vagyonnak is, hát még adósságnak.

Sándor állítólag megtakarított pénzből már hat milliót törlesztett. Ez akkora apályt csinált

a király kasszájában, hogy a konakban az összes készpénz elfogyott, a mi — mint a „hírforrás jelenti — „bizonyos nyugtalanságot keltett a szerb királyi palotában.“

E mellett pedig egy másik csinos jelenség bontakozik ki: *Drago* királyné a 30.000 frankot, melyet férjétől évenként kap, félreteszi, hogy legyen, ha szükség lesz rá.

Talán a történelemben vannak királynék, a kik ilyen okokból takarékoskodnak. Mi azonban ilyenekről sohasem hallottunk. Minden esetre szép dolog és némi tekintetben ékes tanúsága Draga polgári származásának. Annak is van sokszor előnye, ha egy királynénak polgári erényei is vannak a trónuson.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, június 10.

A száraz meleg napokra hűvösebb idő, esővel köszöntött be, mely ma délután kevés jéggel hullott. A jégszemek mogyoró nagyságot értek el, de esővel vegyítve, nem ártott a veteményeknek, ahol pedig valamely kalászos ledőlt, ez már nem egyenesedik fel és igen szorult szemű termést fog adni.

Különbben a tengerire igen jó az eső. A búzára már elég a nedvesség, ez szép napokat kíván.

A vetemények eddig általában szépek. Közepes behozatal mellett mintegy 800 métermázsa buza és 400 métermázsa tengeri kelt el változatlan áron.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, *korona* értékben:

Buza I-ső minőségű 8'80—8'90.
Buza közép minőségű 8'60—8'70.
Tengeri 4'70—4'80.
Rozs névleges jegyzés 6'60—6'70.
Arpa névleges jegyzés 5'20—5'25.
Zab névleges jegyzés 6'20—6'50.
Az irányzat szilárd.

— **Arad állategészségügye.** A városi állatorvosi hivatal kimutatása szerint május hónapban Aradon egy ló *lépfenében* elhullt, nyolc sertés pedig *sértésvészben* megbetegedett.

Budapesti áru- és értéktőzsdé.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 10.

Déltőzsdé. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv javult. Szilárd irányzat mellett 16,000 métermázsa került forgalomba, s közben 7½ fillérrel drágább áron. Egyéb gabonanemek kedvezők. Időjárás borús.

Zárlat 12 órakor:

Buza júniusra	8.02—8.03
Buza októberre	6.66—6.68
Rozs októberre	5.80—5.81
Zab októberre	5.12—5.13
Tengeri júliusra	5.19—5.20
Tengeri augusztusra	11.70—11.80

Zárlat 5 órakor:

Buza júniusra	7.96—7.97
Buza októberre	6.65—6.66
Rozs októberre	5.79—5.80
Zab októberre	5.13—5.14
Tengeri júliusra	5.20—5.21
Tengeri augusztusra	11.60—11.70

Zárlat 5 órakor: korona

Osztrák hitelrészvény	689.25
Magyar hitelrészvény	709.—
Leszámitolóbank részvény	436.50
Rima-Murányi vasmű részvény	517.50
Oztrák-magyar államvasúti részvény	705.25
Közúti vasút	614.50
Városi villamos vasút részvény	311.—

S z e s z ü z l e t.

— Június 10. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Száritott moslék 12'80—13—korona mmázsánként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Junius 10. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban 100—2 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 107—9 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 106—8 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 105—6 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban 106—7 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 105—8 fillérig, könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 102—4 fillérig.

CSARNOK.

Történetek

egy ócska paradicsomban.

Irta: Hevesi Jenő. [6]

(Polytátás.)

VI. Adám vágyai.

Sokáig játszottak változó szerencsével. Hol Adám vesztett egy-egy birkát, hol Gorilla egy pár kanárit. A végeredmény az lett, hogy Adámot alaposan megkoppasztotta az öreg, a ki valóságban úgy játszott, mint egy kozák.

— Sebj! — gondolta magában Adám, — van még bőven a paradicsomban. En pedig fizetek, mint egy katonatiszt.

A játék után Gorilla bucsuzni kezdett.

— Hová-hová, apám uram?

— Megyek föl Budára... akarom mondani, megyek aludni. A szemeim majd leragadnak a fáradtságtól.

— Hol lakik?

— Faluvégén van egy ház...

— Tudom is én, merre van az!

— Nem messze onnan, ahol ma fölhalálalak, szívem szép gyermeke.

— No csak szedje össze a cókókját s jöjjön ide lakni.

— Igazán ezt akarod?

— Hát persze. Hiszen apám!

— Lám-lám, nem is tudtam, hogy olyan háladatos gyermek vagy.

— Azt hiszem ez kötelességem.

— Jó, jó, hát engedek kérésednek. De nem leszek terhedre.

— Már hogy volna! Nagy ez a hely, elfér itt mellettem.

— Az igaz, de...

— No, miért hallgatott el, apám uram?

— Meg kell előre mondanom, hogy egy csunya szokásom van.

— Ugyan? Aztán mi legyen az?

— Nagyon hortyogok álomban...

— Baj is az! En úgy alszom, mint a miskolci kocsonya. Tölem hortyoghat, a mennyit akar, én bizony föl nem ébredek, míg a nap a hasamra nem süt.

— Akkor elfogadom szíves meghívásodat. Most pedig adj egy cvikipuszt, hadd menjek aludni.

Aztán sietve eltávozott. Adám meg egy rakás friss füvet tett a feje alá s leheveredett: a pázsitra. Csakhamar szabályos lélegzetvétele mutatta, hogy mélyen alszik.

Másnap a nap már jó magasan állott, mikor Gorilla felköltötte a mélyen aivó Adámot.

— Talpra magyar!... akarom mondani kelj föl, Adám, már késő van.

Adám hirtelen talpra ugrott s kitörülte szeméből az álmot. Majd sietve rendbehozta öltözékét.

— Hej, de jóízűen aludtam! Azt álmodtam, hogy édes apám már ideköltözött.

— Ugy is van, gyermekem. Mától kezdve nálad lakom.

— Hát a holmiját miért nem hozta magával?

— Az is itt van.

— Hol? Nem látom! — kérdezte Adám, figyelmesen körültekintve.

— Nem látod? — szólt Gorilla nevetve s fölemelte a kezeiben levő két viseletes gallért és két szinehagyott felemás kézelőt. — Itt van az egész ruhatárom!

— De apám! Nem, ezt nem hihetem!...

— No, mit bámulsz? Mondtam, hogy szégyény vagyok. Nem telik többre. De meg, hogy őszinte legyek, nem vagyok én gigerli, hogy gallért viseljek, mikor úgy sem lát senki!

— Az igaz, de mégis...
— Csak talán nem szégyenled hogy szégyény az apád? Mert ha igen, akkor szervusz!
Megyek vissza a régi lakásomra.

Adám végre megnyugodott.

— No de sebj! Mihelyt egy kis pénzhez jutok, veszek magának valami ruhafélét az őszereztől.

Gorilla nevetett.

— Ruhafélét? Kell az ördögnek! Többet ér az én bundám, mint a mostani szövetek. De meg hogy őszinte legyek, erre neked nagyobb szükséged volna...

Adám elhallgatott. Belátta, hogy Gorillának igaza van. Az Isten, aki gondoskodik a mezők lilimáról, neki elfelejtett ruhát varratni a menyei szabóval.

De minek is az! Hiszen emberfia nem látja őket. Nő meg éppen nincs az egész paradicsomban.

Nő! Ennél a gondolatnál Adám mélyen felsóhajtott. Gorilla észrevette.

— Mi fáj, szívem szép magzatja? Mi busítja úgy a szívedet? kérdezte kíváncsian.

— Hej, apám uram, nem boldog a magyar!

— No, ki vele szaporin! Mi teszi oly sőtétte rózsás arcodat?

— Egy gondolat bánt engemet...

— Ágyban, párnák közt halni meg?

— Ejh, dehogyan! Az még hagyján! De ki-mulni ebből az árnyékvilágból a nélkül, hogy megtudnám, mi fán terem...

— A kókuszdió! — vágott a szavába Gorilla.

— Mit kókuszdió, mit szultán kenyér!

— Hát mi kell, gyöngyvirágom?

— Mit ér a hegy, mit ér a völgy nekem: asszonyt kíván, asszonyért ver szívem!

— Kutyafékom teremtette! — bődült el Gorilla meglepetésében. — Hogy én erre nem is gondoltam! Hát persze, hogy az kellene ide!

— Eppen az busit, hogy az egész paradicsom nélküli a szépnemet.

(Polytátása következik.)

LEGSZEBB FOGAK!

DENTOLIN

fogpasztánk által érhetőek el.

Egyszeri használat mindenkit meggyőz

Egy tégely ára . . . 1 korona.

Egy darab ára . . . 60 fillér.

Egy tubus ára . . . 50 fillér.

5% a magyar tanítónok „Otthona” javára.

VOJTEK és WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése
ARADON.

Nyári színház.

Szerdán, 1902. évi június hó 11-én:

DISZELŐDÁS

az aradi román püspökválasztók tiszteletére.

SZIRMAI IMRE mint vendég.

A szókimondó asszonyság.

Színmű 3 felvonásban, előjátékkal. Irta: Victorien Sardou.
Fordították: Fáy J. Béla és Makó Lajos.

SZEMÉLYEK:

Hübscher	Karácsonyi.	Debreux	Polgár S.
Lefebvre	Csiky László.	Hercegné	Borostyán S.
Neiperg gróf	Ternyei L.	Bulov asszony	Toinainé.
Fouche	Mariházi M.	Canisy grófné	Pajor Agnes.
Toinon	Jeszenszky J.	Grófné	Daróczi Ilka.
Julia	Garai Ilonka.	St.-Marceant	Gózon Béla.
Napoleon	Szirmai Imre.	Lauriston	Juhász S.
Mária	Gazdi A.	Jasmin	Győre Alajos.
Elise	Csigaházi E.	Leroy, szabó	Tukorai L.
Savary	Németh J.	Cop, cipész	Sarkadi A.

Kezdeté este 7 és fél órákor.

NAPIREND.

Junius 11. Szerda. Róm. kath. naptár: Barnabás. — Protestáns naptár: Barnabás. — Izraelita naptár: Schaboth. — Görög-keleti naptár (június 29.): Teodózia. — A nap két 3 óra 47 perckor, nyugszik 7 óra 40 perckor. — A hold két 9 óra 58 perckor, nyugszik 11 óra 15 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklje-muzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változó, meleg, sok helyütt csapadék, zivatarok

Junius 11. Az aradi tornaegyesület választmányi ülése este 6 órákor (Lyceumi tornacsarnok.)

NYILTTÉR.*

Katonazene
a Baross-kioszkban.

Ma szerdán, folyó hó 11-én
este 8 órától kezdve

a Baross-Kioszkban
NAGY
katonai-hangverseny

tartatik.

Egyben értesitem a nagyerdemű közönséget, hogy a nyáron át minden héten szombat és szerdán katonazene lesz.

Belépti-díj személyenként 80 fillér.

Kezdeté este 8 órákor.

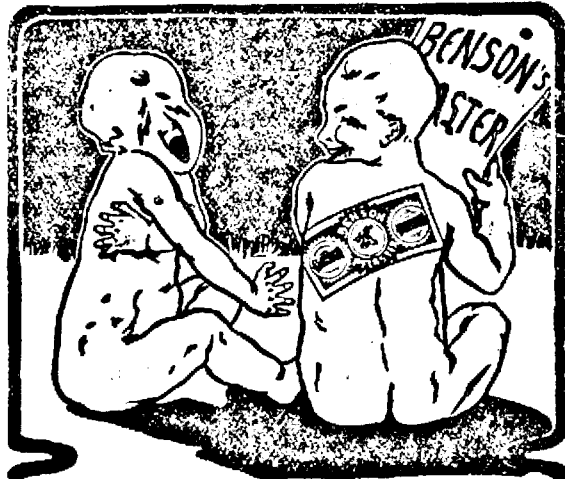
Számos látogatást kér

teljes tisztelettel:

Nagy Lajos,

1028

bérlet.

Seabury & Johnson-féle

Benson-Tapasza

a leghatásosabb szer

Köszvény, csusz, derékfájás,

csipőfájás, hátbaj,

mellbaj, köhögés,

minden meghülés ellen.

Óvakodjunk csekélyebb értékű utánzatoktól!

Louis Ritz & Co., Hamburg.

Aradon kapható: Földes Kelemen, Hajós
Árpád gyógyszer-tára az „Isteni Gondviselés”-hez és Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Szabadság-tér.

1804

Eladó

egy nagyon jó állapotban lévő Clayton és Scuttleworth-féle elevator Grünberger Mórnál Kevermesen. 1012

TELEFON +

Legnagyobb választék arany, ezüst és ékszer-tárgyakban.

Alkalmi vételek és eladások.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész 42

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Zálogcédulák,

arany és ezüsttárgyak készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban megvétetnek, vagy becsereztetnek.

Permetező

3 évi jótállással

(ingyen javítás)

Hönig Frigyes

harangöntőnél

Rákóczi-utca 28. sz.

Ugyanott 308

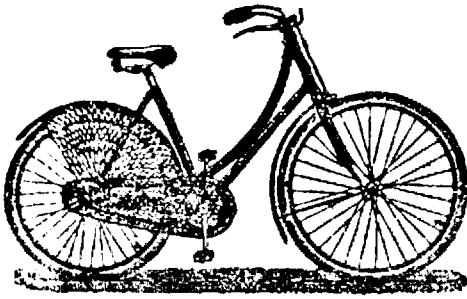
tüzi fecskendők,
borszivattyúk,
kutak és gummi tömlők
gyári áron.

Javítások elfogadtatnak.

Arad legrégebb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára

HAMMER VILMOS

villanyműszerész

Arad, Szabadság-tér 7.

Seidel és Neuman Germania és H. W. Schladitz Drezdai

kerékpárok,

ugymint

varrógépek

egyedüli képviselője.

Singer varrógépek 5 évi jótállás mellett 32 frtért.

Nagy szakszerű javítóműhely. 759

Dus választék felszerelési cikkekben, olcsó árak, pontos kiszolgálás.

583—1902. II. számhoz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnak az 1902. évi június hó 6-án 59996—II. szám alatt kelt rendeletével a radnai főszolgabírói lak és hivatalos helyiségek átalakítási és kijavítási munkálatai 14103 korona 07 fillérral engedélyeztetvén, Aradvármegye alispánjának az 1902. évi június hó 8-án kelt 16680. számú intézvénye alapján ezen munkálatok kivételének biztosítása céljából az 1902. évi június hó 16-ik napjának délelőtt 11 órájára Aradvármegye alispánjának hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlatokat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig Aradvármegye alispánjához annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek Aradvármegye főpénztáránál történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek az aradi kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők

Kelt Aradon, 1902. évi június hó 8-án.

1047

M. kir. államépítészeti hivatal.

A hivatal főnöke:

Keller,

kir. főmérnök

Aradi nyomda részvenytársaság könyvnyomdája.

Irodai alkalmaztatást

keresek jegyzői irodában, közhivataloknál, avagy ügyvédi irodában. Czim: Sümeghy Román, Deák Ferencz-utca 9. sz. II. emelet. 1064

Telephon 436.

Vasgerenda, szekértengely, ráfvas, aczelcsákanyok, metsző-olló, kertész-fűrész, oltókések és egyéb árucikkek jó minőségben és olcsó árban kaphatók

Pöhm és Gedeon

vaskereskedésében 1561

Arad. Eötvös-utca és Szabadság-tér sarkán.

Telefon szám 485.

T. Cz.

Van szerencsém nagyrabecsült rendelőimnek szives tudomására adni, hogy folyó évi február hó 1-étől

a Templom-utca 3. sz. alatti

czipész-üzletemet

feloszlattam, de iparomat továbbra lakásomon

Heim Domokos-utca 2 sz. alatt,

a Tokóli-téri Kisbalmi-féle gőzfürdő mellett

folytatom.

Főtörekvésem oda irányul, hogy nagyrabecsült rendelőimet ezután is legnagyobb odaadással, szolid és pontos kiszolgálásban részesítsem, miért is az eddigi pártfogásért esedezem.

Magamat a n. é. közönség becses bizalmába ajánlva maradok

kiváló tisztelettel

Pakszián Sándorné,

czipész, Heim Domokos-utca 2. sz.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

A legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk

jelzálogkölcsonöket

30 $\frac{1}{2}$, 38 és 40 $\frac{1}{2}$ évi visszafizetésre (amortisátóra) féléves részletekben, melyekben úgy a kamat, mint a tőke törlesztése befoglaltatik.

A kölcsönök készpénzben a záloglevelek teljes névértékben fizettetnek ki.

A kölcsönök közvetítését eszközli megbízottunk

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemű felvilágosítással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozva a fenti hirdetésre, kérem a t. jelzálog kölcsönt kereső közönséget, hogy úgy mint eddig, továbbra is bizalommal forduljon ügyeivel hozzám, elvem mindenkor a közönség szolid kiszolgálása volt s marad is

A bekebelezési költségeket kívánatra előlegezem, díjazásom utólagos.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

ingatlan és földhitel kölcsönintézet

1025

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (Spielmann-ház) I. emelet.